

Yttrande

Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet

2024-09-23

Yttrande angående – Remiss från Havs- och vattenmyndigheten Inbjudan till granskning av förslag till ändrade havsplaner

Yttrandet

Göteborgs rödgröna styre ser att en lokal, regional och nationell utbyggnad av land- och havsbaserad vindkraft är avgörande för att möjliggöra övergången till ett förnybart energisystem samt för att bidra till att uppfylla klimatmålen i stadens miljö- och klimatprogram. Klimatförändringarna innebär en stor påfrestning globalt, även genom påverkan på marina ekosystem och miljöer lokalt. Därför behöver den gröna omställningen påskyndas, vilket medför att vi förordar planalternativen med den högre elproduktionen (planalternativ 1 och 2).

De synpunkter som miljö- och klimatnämnden framför står vi helt bakom. När det gäller utbyggnad av havsbaserad vindkraft behöver yrkesfiskets kort- och långsiktiga intressen, samt olika naturvårdsintressen balanseras mot energiutvinningsintressen. Till exempel behöver flyttfågelkorridoren mellan område V357 och V359 i största möjliga mån hållas intakt.

Yrkande

2024-09-20

Ärende nr: SLK-2024-00569

Yrkande angående – Remiss från Havs- och vattenmyndigheten Inbjudan till granskning av förslag till ändrade havsplaner

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Yttrande över remiss av granskning om förslag till ändrade havsplaner, i enlighet med texten i detta yrkande, översänds till Havs- och vattenmyndigheten.

Yrkandet:

Havsplanen för Västerhavet är uppdelad i två delar, norra och södra, där Göteborg ingår i norra. Göteborgs Stads bedömning har fokuserats till planen och konsekvensbeskrivningen för norra Västerhavet.

Göteborgs Stad vill understryka att den kumulativa påverkan på havsområdena, särskilt runt Sveriges kust, är hög med många olika intressen som redan verkar i dessa områden. Den kumulativa effekten av ytterligare exploatering, inklusive vindkraft, tillsammans med pågående verksamheter som fiske och sjöfart, riskerar att öka trycket ytterligare. Den kumulativa påverkan är särskilt framträdande i den rapport om Marin strategi för Nordsjön och Östersjön 2024–2029 från myndigheten som beskriver havsområdenas status.

Konsekvensbeskrivningen och den samlade bedömningen för Västerhavet med de tre olika planalternativen motiverar övergripande vad de negativa och positiva effekterna av de olika planförslagen blir. Detta med konstaterande att de enda positiva effekterna av någon av alternativen är en mycket begränsad klimatpåverkan och ökad intermittent energiutvinning på bekostnad av i princip all annan verksamhet och liv i havet. Därmed anser Göteborgs Stad att den höga exploateringen redan nu är en stor belastning och att ytterligare utbyggnad, särskilt av vindkraft, skulle förvärra situationen.

Göteborgs Stad är neutralt inställda till de nationella havsplanerna men vill understryka vikten av en helhetsbedömning av påverkan på miljön med fullföljande av de utredningar som pågår inom området. Staden konstaterar att de synpunkter som staden framförde i samrådet i stora drag har omhändertagits, men planerna saknar en konsekvensbedömning med worst-case-scenario och en landskapsbildsanalys.

Göteborgs Stad vill framföra att det är positivt att HaV i granskningshandlingen betonar att det ska finnas ett säkerhetsavstånd mellan en vindkraftspark och ett fartygsstråk eller en farled och att detta ska fastställas i respektive tillståndsprojekt.

Göteborgs Stad noterar att Havs- och vattenmyndigheten gjort bedömningen att det inte är ändamålsenligt att i havsplanerna peka ut platser där dumpning anges vara mest lämplig användning av havsområdet. Det är problematiskt att Hav fortfarande väljer att inte peka ut lämpliga områden för deponier för muddermassor. Göteborgs stad anser att det i havsplanen behövs en kartläggning och avsättande av områden med djuphålor för muddermassor, som är en nödvändighet för Göteborgs hamn.

Göteborgs Stad är positiv till att HaV har tillgodosett synpunkten att område V319 i planen för norra Västerhavet ska betecknas med "n" så att vägledningen anger särskild hänsyn till höga naturvärden.

Göteborgs Stad har i samrådet efterfrågat ökad tydlighet avseende undervattensbuller och anser att vägledningen ytterligare behöver utvecklas avseende detta. Havsplanernas vägledning skulle bli tydligare genom att de kompletteras med information om i vilka av de utpekade energiområdena det är viktigt att hålla etableringstakten nere på grund av konsekvenser på djurlivet. De tröskelvärden för undervattensbuller som tagits fram och som ska tillämpas i tillståndsprovningar kan med fördel också presenteras i havsplanerna. Det bör vidare framgå om tillämpningen av dessa tröskelvärden med större säkerhet möjliggör etablering i känsliga områden. Det behöver också framgå hur ny kunskap om undervattensbuller och dess påverkan på däggdjur kan kopplas till planen under kommande planeringsperiod. När det gäller undervattensbuller efterfrågar Göteborgs Stad också följande förtydligande i konsekvensbeskrivningen:

- Att text utvecklas om att anläggning och avveckling av vindkraftsverk kan medföra undervattensbuller i anslutning till de tabeller (tabell 3 i kap. 2.1 och tabell 6 i kap. 2.2.3) där de presenteras som typ av påverkan och möjlig hänsynsättgärd.
- Gällande effekter på friluftsliv och turism, önskas i kapitel 4.3 och 4.4 fortfarande en beskrivning av bullrets påverkan på friluftsområden samt vilka riktvärden som finns (enligt synpunkt till Id 095.17 gäller det kap. 4.3.3., men efter omarbetningen inkluderas bullerperspektivet i kap. 4.3 och 4.4.)
- Förtydligande/korrigerig av sista meningen i kapitel 5.2.3. med rubrik Knubbsäl: "Effekter från anläggningsfasen bedöms kunna minimeras till försumbara nivåer om skadelindrande bullerskyddsåtgärder sätts in i anläggningsfasen". Det skulle vara en fördel med exempel på åtgärder där en schablonmässig reduktion för respektive insats anges i det här sammanhanget.

Göteborgs Stad anser att vidare att det finns behov av att bedöma hur fiskbestånden påverkas av fiske, direkt och indirekt, utifrån planens vägledning, utöver påverkan på själva yrkesfisket. Den analys av planernas påverkan på yrkesfisket som nu utförs bör inkludera analys av hur fiskbestånden påverkas av att fiske, inklusive bottentrålning, ges företräde i så stora områden.

Göteborgs Stad efterfrågar att kunskaperna om miljöpåverkan från försvaret, som har företräde i stora havsområden, behöver utvecklas och användas mer i

planeringsarbetet. Det kan handla om buller, över och under vatten, både impulsivt och kontinuerligt, eller risk för spridning av miljögifter. I granskningsversionen framgår att det inte görs någon bedömning på havsplanenivå för totalförsvarets intressen, men det finns beskrivningar av generella effekter i kapitel 2.4.4. Där framgår att Försvarmakten har ett behov av att öva även under de tider då växt- och djurlivet är som känsligast och att Försvarmakten därför har utvecklat en marinbiologisk kalender för att kunna planera in övningar med hänsyn till det marina livet. Göteborgs Stad bedömer att det även fortsatt finns ett behov att förstå de kumulativa effekter som övningar i marin miljö kan ge upphov till i relation till övrig planering.

Yrkande
2024-09-25

Moderaterna
Ärende 16

Yrkande angående – Remiss från Havs- och vattenmyndigheten Inbjudan till granskning av förslag till ändrade havsplaner

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Kommunstyrelsen översänder stadsledningskontorets tjänsteutlåtande som svar på remiss “Remiss från Havs- och vattenmyndigheten Inbjudan till granskning av förslag till ändrade havsplaner” utan eget ställningstagande gällande planalternativen.

Yrkandet

I omställningen till ett elektrifierat Sverige så behöver vi tillskott av fossilfri energiproduktion. Utbyggnad av ny fossilfri energi- och eltillförsel kommer vara av yttersta vikt kommande årtiondena – framför allt här i Göteborg där vi ligger i framkant när det gäller teknikutveckling. Göteborg har gått från en varvsstad till en stad med kunskapsintensiva företag och framgångsrika innovationskluster som driver omställningen till lägre utsläpp av växthusgaser.

I Göteborgsregionen investeras det för framtiden, det är stora omställningssatsningar som exempelvis batterifabriken och vid ett flertal tillfällen rapporterats det om osäkerheten kring framtidens energiförsörjning för industrins utveckling. Det är otydligt hur etableringarna kommer kunna fullföljas till följd av energibrist och lönsamhet. Tillskott av energi är nödvändigt, men alternativa energikällor som exempelvis kärnkraft behöver inkluderas i beräkningen av energitillförsel. När det planeras för tillskott av energikällor bör det göras utifrån ett bredare spektrum. Energimixen kräver ett flertal energikällor för att kunna stötta upp tillförseln och tillförlitligt, det innebär att en exploatering av haven behöver ske försiktigt och inte hindra visst näringsliv eller djurliv från att röra sig i de planerade områdena.

Behovet av förnyelsebar energiproduktion kommer även behöva vägas mot påverkan på bland annat landskapsbilden, naturliv inkl. den marina miljön och fiskenäringen. Det är viktigt att möjliggörandet av elproduktion från havsbaserad vindkraft i Västerhavet blir bedömt i ett brett sammanhang. Därför anser vi att regeringen behöver göra en sund avvägning mellan samtliga intressekonflikter för skydda både naturvärden och fiskenäringens områden. Det är viktigt att samtliga intressenter är delaktiga i dialogen för att optimera en exploatering av kusten och att det görs i samsyn mellan de aktörer som påverkas.

Yrkande

Demokraterna, Liberalerna, Kristdemokraterna

2024-09-20

Ärende 16

Yrkande angående Remiss från Havs- och vattenmyndigheten Inbjudan till granskning av förslag till ändrade havsplaner

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Remissvaret justeras till att Göteborgs Stad förordar Planalternativ 3 som endast omfattar de energiområden med minst omfattande intressekonflikter och konsekvenser, men utökat med ytterligare ett av de två energiområdena (V357 eller V359) i nära anslutning till Göteborgs kommungräns under förutsättning att flyttfågelkorridoren hålls intakt. I övrigt översänds stadsledningskontorets förslag till yttrande till Havs- och vattenmyndigheten.

Yrkande

Omställningen till ett elektrifierat och fossilfritt Sverige kräver ökad elproduktion. Det finns en stor efterfrågan i Göteborg genom många företag och framgångsrika innovationskluster som driver omställningen för lägre utsläpp av växthusgaser. På kortare sikt kan vindkraften vara ett viktigt alternativ för företagens fortsatta utveckling och för arbetstillfällena i Göteborg.

Det är en rimlig avvägning att gå vidare med Planalternativ 3 som endast omfattar de energiområden som har minst intressekonflikter och miljökonsekvenser. Dock kan det vara lämpligt att utöka med ytterligare ett av de två energiområdena (V357 eller V359) i nära anslutning till Göteborgs kommungräns under förutsättning att flyttfågelkorridoren kan hållas intakt. Om Planalternativ 1 eller 2 förespråkas finns en risk att områden med mer omfattande miljöpåverkan och intressekonflikter, med bland annat fiskenäringen, byggs ut framför de med mindre omfattande konsekvenser. Det vore mycket olyckligt.

Lönsamhetsproblem i vindkraftsparker, osäker framdrift i den gröna omställningen och ökad produktion från till exempel kärnkraft på sikt gör att den verkliga utbyggnaden av havsbaserad vindkraft kan bli betydligt mindre omfattande än planerat.

Försiktighetsprincipen bör gälla och utbyggnaden ska därför tydligt styras mot de områden som har minst påverkan.

Givet att flera vindkraftsparker har fått lönsamhetsvårigheter är det även viktigt att beakta de ökade miljörisker som kan uppstå till följd av att vindkraftsbolag går i konkurs. När så sker kan det uppstå otydligheter i ansvarsförhållanden och rådighet över parkerna vilket skulle kunna öka risken för negativ miljöpåverkan.

Möjliggörandet av elproduktion från havsbaserad vindkraft i Västerhavet behöver vägas mot bland annat miljöpåverkan, påverkan på naturlivet (till exempel flyttfåglar och marint liv), påverkan på landskapsbilden och konsekvenser för fiskenäringen.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-09-03

Ärendenummer SLK-2024-00569

Handläggare

Christina Gustafsson

Telefon: 031-368 03 08

E-post: christina.gustafsson@stadshuset.goteborg.se

Remiss från Havs- och vattenmyndigheten Inbjudan till granskning av förslag till ändrade havsplaner

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Yttrande över remiss av granskning om förslag till ändrade havsplaner, i enlighet med bilaga 5 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, översänds till Havs- och vattenmyndigheten.

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten har den 16 maj 2024 översänt remiss av granskning om förslag till ändrade havsplaner för yttrande. Havs- och vattenmyndigheten (HaV) önskar svar senast den 30 augusti. Staden har fått förlängd svarstid till den 26 september.

Regeringen beslutade 2022 om de första svenska havsplanerna för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet. I samband med beslutet fick HaV i uppdrag att ta fram förslag till ändrade havsplaner med syftet att skapa förutsättningar för ökad energiutvinning i havet, i form av havsbaserad vindkraft. Ett samråd om förslaget till ändrade havsplaner pågick under hösten 2023.

Målsättningen är att möjliggöra för ytterligare 90 terawattimmars elproduktion till havs utöver den planering som finns i de nuvarande havsplanerna. Den samlade målbilden uppgår då till 120 terawattimmars vilket motsvarar cirka 40 % av den sammanlagda ytan för energiutvinning och utredningsområde energiutvinning i havsplanerna.

Stadsledningskontoret bedömer att en snabb och effektiv regional och nationell utbyggnad av vindkraften och elnäten är avgörande för att möjliggöra övergången till förnybar energi och för att bidra till att uppfylla klimatmål i stadens miljö- och klimatprogram. Stadsledningskontoret bedömer därför att planalternativen med den högre elproduktionen är att föredra, vilket pekar på planalternativ 1 och 2.

Stadsledningskontoret konstaterar att de synpunkter som staden framförde i samrådet har i stora drag omhändertagits på ett tillfredsställande vis. Stadsledningskontoret framför ytterligare några synpunkter angående till exempel undervattensbuller, fiskbestånd, landanslutningar, säkerhetsavstånd för sjöfarten, djuphål för muddermassor med mera.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Tillgång till leveranssäker, hållbar och konkurrenskraftig el är en förutsättning för att Göteborgs industri ska kunna utvecklas i en positiv riktning.

Utbyggnad av storskalig vindkraft på Västkusten bidrar till att möta det ökande elenergibehovet och kan medföra dämpande effekt på elpriser i det elprisområde som Göteborg tillhör. Mer vindkraft i Västsverige ger Göteborgs industriföretag en konkurrensfördel som främjar den industriella utvecklingen.

Havsbaserad vindkraft innebär även påverkan på landområden. Det behövs landbaserad infrastruktur som tar emot produktionen, i form av elektricitet eller andra energibärare tex gas eller metanol. Beroende på den nuvarande infrastrukturen kan det innebära ökade markanspråk. Beroende på var i landet el ska tas emot, kan det också kräva förstärkningar eller nybyggnation för att kunna flytta elen till transmissionsnätet.

En ökad utbyggnad av vindkraft ställer stora krav på de hamnar som ska ta emot turbiner, och där underhållsarbetet ska utgå ifrån.

Om vindkraftsparker byggs med otillräckliga säkerhetsavstånd till fartygsstråk och farleder kan det påverka fartygens möjlighet att navigera i dessa stråk och leder. Det kan innebära förändrade och längre körsträckor för fartyg.

Bedömning ur ekologisk dimension

Genom att skapa förutsättningar för mer förnybar elproduktion möjliggörs klimatomställning av fossilbränslebaserade verksamheter inom industri och transport, vilket är en förutsättning för att Göteborgs Stads klimatmål ska kunna uppnås.

Påverkan från havsbaserad vindkraft medför ekologiska aspekter, som för marina däggdjur, fågel, bottenmiljöer och fiskpopulationer kan sammanfattas i att vindkraft på olika sätt kan störa eller hota djur och naturmiljöer genom direkt fysisk störning i marina livsmiljöer. Indirekt kan påverkan och effekter från vindkraften också störa ekosystem och organismer genom exempelvis grumling och bullerpåverkan. I vissa fall kan havsbaserad vindkraft gynna marina ekosystem genom att det tillförs hårda bottenstrukturer och nya livsmiljöer för vissa arter.

Det bränsle som utvecklas mest tydligt nu är elektricitet för elfordon, men för att kunna framföra större och tyngre fordon och fartyg behövs bränslen med hög energidensitet, exempelvis vätgas, metanol eller ammoniak, vilket kräver el för produktion.

Förändrade och längre körsträckor för fartyg kan medföra att påverkan på miljön ökar. Detta bör dock vägas mot det stora samhällsbehovet av grön el för att genomföra omställningen till ett hållbart samhälle. Genom att skapa förutsättningar för mer förnybar elproduktion möjliggörs klimatomställning av fossilbränslebaserade verksamheter inom industri och transport.

Bedömning ur social dimension

Påverkan på intressen inom den sociala dimensionen, exempelvis friluftsliv, besöksnäring, landskapsbild och kulturmiljö består främst av visuell påverkan, där vindkraftsexploatering riskerar att störa människor som söker sig till ett kustområde eller ett havsområde för att uppleva särskilda kvaliteter antingen kopplade till landskapet, naturmiljön eller kulturmiljöer.

Generellt är påverkan större ju mer kustnära energiområdet ligger. För energiområden som ligger mindre än 25 km från ett område med värden för kulturmiljö, rekreation eller landskapsbild finns risk att vindkraftsparken allvarligt stör eller tar över och dominerar

landskapsbilden. Vissa kulturmiljöer och naturområden är särskilt känsliga för visuell störning från vindkraftsverk. Detta kan vara områden, platser eller objekt som har stark koppling till kustlandskapen eller värden av stillhet och orördhet. Viss påverkan på landskapsbilden kan komma att upplevas som störande för Göteborgs västligaste havsnära områden.

Stabil elförsörjning till konkurrenskraftiga elpriser skapar förutsättningar för Göteborgs företag och verksamheter att vidareutvecklas vilket skapar arbetstillfällen till nytta för stadens invånare. Omvänt kan otillräcklig tillgång av el innebära att företag tvingas lägga framtidsinriktade investeringar på annan plats vilket medför att arbetstillfällen uteblir.

Bilagor

1. Sammanfattning
2. Business Region Göteborg AB protokollsutdrag 2024-08-26 § 86
3. Göteborg Energi AB VD skrivelse 2024-07-01
4. Miljö- och klimatnämnden protokollsutdrag 2024-08-27 § 123
5. Förslag till yttrande

Ärendet

Havs- och vattenmyndigheten har den 16 maj 2024 översänt remiss om granskning av förslag till ändrade havsplaner för yttrande. Havs- och vattenmyndigheten önskar svar senast den 30 augusti. Göteborgs Stad har fått förlängd svarstid till den 26 september.

Beskrivning av ärendet

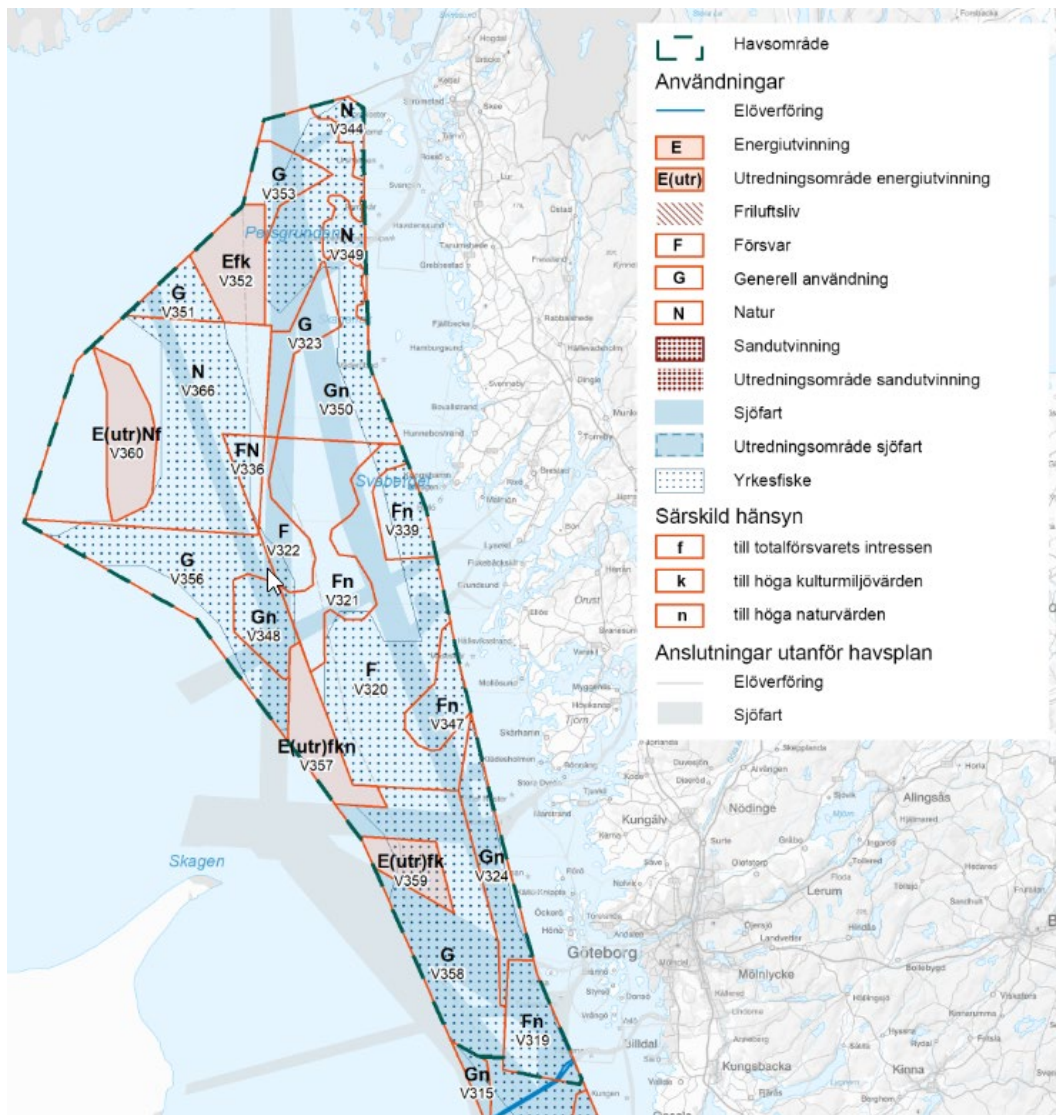
Den 10 februari 2022 fattade regeringen beslut om Sveriges första havsplaner, för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet. Havspanerna är statens samlade vägledning till myndigheter, kommuner och regioner vid planläggning och prövning av anspråk på användning av områden i havet. Övervägandena i havspanerna är strategiska och långsiktiga. I samband med beslutet om havspanerna fattade regeringen beslut om ett nytt uppdrag om nya områden för energiutvinning i havspanerna för att möjliggöra energiutvinning till havs med ytterligare 90 terawattimmar årlig elproduktion utöver de områden som finns i de beslutade havspanerna. Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för processen med att fram förslag till havspaner. Ett samråd genomfördes hösten 2023 (se Göteborgs Stads yttrande kommunstyrelsen 2023-12-13 § 912). HaV har nu skickat ut aktuell remiss om granskning av förslag till ändrade havspaner. Förslag till ändrade havspaner ska lämnas till regeringen senast den 31 december 2024.

Enligt Energipropositionen (Regeringen, 2024a) bör planeringen för elanvändning utgå från ett behov om minst 300 terawattimmar 2045, ungefär en fördubbling jämfört med nuläget. Detta ska genomföras inom ett energimål som är 100 procent fossilfritt. Ökad energiutvinning ska i första hand ske i Västerhavet och i delar av Östersjön enligt regeringsuppdraget om nya områden för energiutvinning i havspanerna (Regeringen, 2022b). Förutsättningarna för havsbaserad vindkraft med stark vind är enligt granskningshandlingen goda i Västerhavet. Det finns dock stor konkurrens om utrymmet i Västerhavet med bland annat yrkesfiske och sjöfart.

Då ansvaret för samråd gentemot andra länder idag ligger hos Naturvårdsverket, har HaV informerat Naturvårdsverket om att havspaneringen bedöms kunna ge upphov till betydande gränsöverskridande påverkan. Grannländerna Norge, Danmark, Tyskland, Polen, Litauen, Lettland, Estland, Finland och Åland har därför haft möjlighet att lämna synpunkter genom ett samrådsförfarande som pågick mellan 28 november 2023 och 20 februari 2024. Synpunkter har under samrådet inkommit till HaV bl a angående behov av diskussion om energiområden nära avgränsningen för ländernas ekonomiska zoner samt behov för samarbete om metod och underlag för konsekvensbedömning av havspaner¹.

De användningar som markeras i plankartorna i förslaget är: elöverföring, energiutvinning, friluftsliv, försvar, generell användning, kultur, natur, sandutvinning, sjöfart samt yrkesfiske. Havspanerna inkluderar också utredningsområden för energiutvinning (områden som omfattas av stora osäkerheter kring påverkan på andra värden eller intressen) och områden där särskild hänsyn ska tas till höga naturvärden, till höga kulturmiljövärden eller till totalförsvarets intressen (se Figur 1). Göteborgs Stad ligger i anslutning till planområdet för norra Västerhavet och stadsledningskontoret har fokuserat sin granskning till den delen av förslaget.

¹ <http://www.havochvatten.se/havspanering>

Figur 1. Plankarta över norra Västerhavet i Granskningsversionen. Bild från HaV:s förslag till ändrade havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet Granskningsversion (2024-001194).

När havsplanerna anger företräde ger det möjligheter för kommande beslut, men energiprojekten behöver prövas i tillståndprocesser, och i samband med det kan krav ställas på anpassning i förhållande till bland annat lokala förutsättningar och planerad verksamhet.

Förändringar och förtydliganden i granskningsförslaget

Havsplanens vägledning innebär att områdena för energiutvinning bör kunna tas i anspråk så att det motsvarar sammanlagt 120 TWh årlig elproduktion i de tre havsplaneområdena, vilket motsvarar cirka 40 procent av den sammanlagda ytan för energiutvinning och utredning energiutvinning. Det motsvarar en överplanering med 60 % med hänsyn till osäkerheter i tillämpningsskedet.

I samrådsförslaget fanns alternativområden för energiutvinning, för att ersätta eller komplettera förslag till områden med energiutvinning. I granskningsförslaget är dessa alternativområden antingen borttagna eller så är de omgjorda till energiutredningsområden.

I det fall det finns behov av mer kunskap om migrerande fågel och påverkan från havsbaserad vindkraft, anges energiutvinningsområdena som utredningsområden i granskningsförslaget. När det gäller migrerande fågel anges områdena med särskild hänsyn till höga naturvärden (n). Ett mindre antal utredningsområden för energiutvinning har ett överlapp med Natura 2000 områden eller områden med migrerande fågel, vilka bedöms kräva mer utredning.

Det finns ett begränsat underlag avseende påverkan på försvarsintresset. En viss utbyggnad av vindkraft i havet bedöms kunna ske utan att medföra skada på Försvarsmaktens funktioner under förutsättning att det sker på rätt plats och under rätt förutsättningar.

Energiområden och sjöstråk läggs i granskningsförslaget direkt intill varandra i plankartorna. En övergripande bedömning visar att ca 15-20 procent av den samlade ytan för energiområdena kan behöva utgöra yta för säkerhetsavstånd. Med anledning att avståndet inte fastställs förrän i tillståndsprövningen har HaV valt att inte redovisa en platsspecifik vägledning om säkerhetsavstånd.

HaV har sett över den samlade påverkan för olika delar av yrkesfisket. En revidering av energiområdets avgränsningar har gjorts utifrån fiskedata. Ytterligare kompletterande analyser genomförs inför beredningen av det slutliga förslaget till regeringen.

HaV har använt det nya samlade underlag som kustlänsstyrelserna tagit fram, för att utveckla vägledningen kring särskild hänsyn till höga kulturmiljövärden.

Kulturmiljövärdena kopplas till energiområdena utifrån:

- nytt planeringsunderlag för marina kulturmiljövärden
- riksintresseanspråk för kulturmiljövärden som anges för energiutredningsområden som finns inom en 35 km buffert från kulturmiljövärden.

I granskningsförslaget finns en viss utökning av särskild hänsyn till höga naturvärden som ska komplettera befintligt områdesskydd samt bidra till grön infrastruktur och bevara ekosystemtjänster och livsmiljöer. Samrådsförslagets V318 och V319 har slagits samman till V319 i granskningsförslaget. Det sammanslagna området anges med särskild hänsyn till höga naturvärden (n). I samrådet fanns ett nytt område med särskild hänsyn till höga naturvärden i norra Västerhavet, område V357, för att stärka hänsyn till fågellivet vilket är kvar i granskningshandlingen.

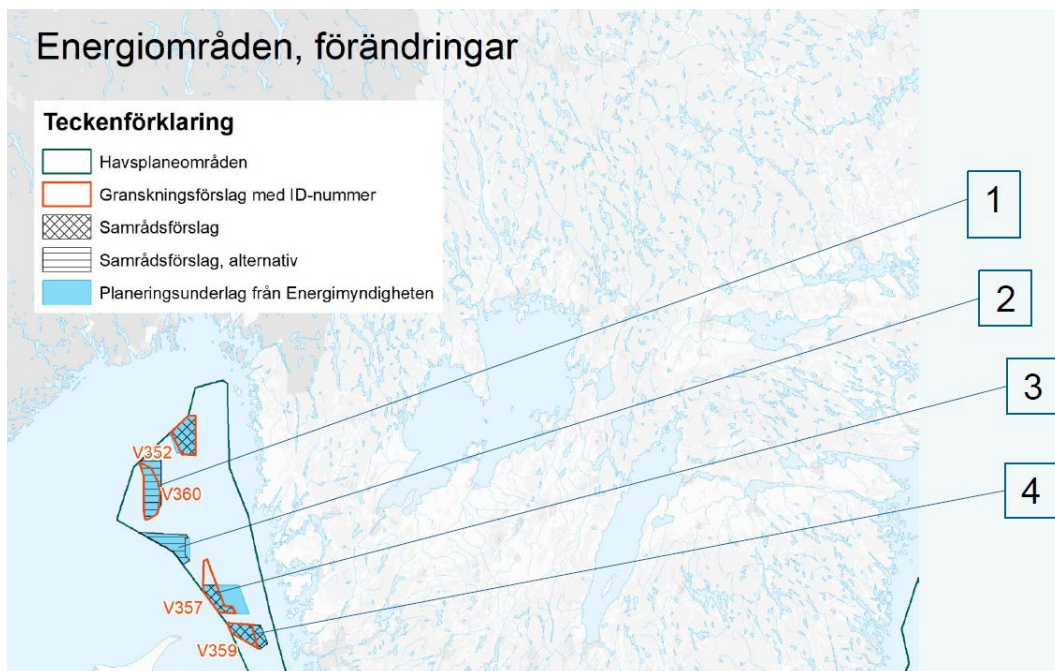
Begreppet ”användning rekreation” ändras till ”användning friluftsliv” vilket bedöms bättre spegla de underlag som ligger till grund för användning.

Landanslutningar bedöms i granskningshandlingen inte vara ändamålsenliga att redovisa. Frågan om anslutningspunkt på land hanteras i särskild ordning av Svenska kraftnät som genomför ett utredningsarbete för att kunna meddela lämpliga landbaserade anslutningspunkter och tillgänglig överföringskapacitet i dessa förberedda punkter. Det kan bli aktuellt med vätgasproduktion eller andra alternativ till landanslutning till transmissionsnätet.

I de nu gällande planerna finns inga områden utpekade för energiutvinning i norra Västerhavet. I granskningsförslaget finns ett område med energiutvinning (V352), vilket fanns med i samrådshandlingen. Vidare finns det i Norra Västerhavet tre utredningsområden med användning energiutvinning (V357, V359, V360).

Dessa anges som utredningsområden antingen för att de omfattas av stora osäkerheter kring påverkan på migrerande fågel eller för att de ligger inom ett Natura 2000-område.

Efter plansamrådet har ändringar gjorts i energiområden med hänsyn till riksintresseanspråk för yrkesfisket och fiskets bedrivande. Ett område (V356, tidigare V355 alternativt utredningsområde, markerat som 2 i figur 2) föreslås inte längre ges företräde för energiutvinning, och anledningen till detta är att minska planens påverkan på yrkesfisket. Område V359 (markerat som 4 i figur 2) har en ny mer västlig avgränsning, och har totalt sett minskat i omfattning. Syftet med justeringen är också här att minska den samlade påverkan på yrkesfisket. Område V357 (markerat som 3 i figur 2) har utökats norrut, utifrån målbilden i regeringsuppdraget och en samlad bedömning av påverkan på andra intressen. Område V360 Nordvästra Bratten (markerat som 1 i figur 2) har minskad utbredning för att minska påverkan på yrkesfisket.

Figur 2. Förändringar i energiområden i norra Västerhavet mellan samrådsförslaget och granskningsförslaget av havsplanerna.

Enligt dagens regelverk är det förbjudet att dumpa avfall, såsom exempelvis muddermassor, i Sveriges sjöterritorium och ekonomiska zon. Dispens från detta förbud kan endast medges om avfallet kan dumpas utan olägenhet för människors hälsa eller miljön. Mot bakgrund av att det som huvudregel är förbjudet att dumpa avfall i havet har Havs- och vattenmyndigheten gjort bedömningen att det inte är ändamålsenligt att i havsplanerna peka ut platser där dumpning anges vara mest lämplig användning av havsområdet.

Det pågår också en utveckling av underlag:

- påverkan på yrkesfisket (SLU/Agrifood)
- vandrande lax (SLU)
- hydrologisk påverkan (SMHI)
- vintersjöfart (Chalmers).

I samrådet framförde Göteborgs Stad vikten av en snabb och effektiv regional och nationell utbyggnad av vindkraften och elnäten samt att havsplanerna är ett viktigt bidrag till att möjliggöra detta. Staden framförde också att platser behöver väljas med minsta intrång och olägenhet för miljön samtidigt som ytterligare förnybar el kan produceras. Nedan redogörs kortfattat för ytterligare några av stadens synpunkter samt HaV:s kommentarer i samrådsredogörelsen:

Synpunkt från Göteborgs Stad	HaV:s kommentar
Långtidseffekterna av buller under vatten på marina däggdjur under driftsfas är otillräckligt studerade vilket behöver utredas ytterligare och att det bör framgå mer tydligt i planen var det är viktigt att hålla etableringstakten nere på grund av de osäkerheter som finns kring konsekvenser på djurlivet.	Under 2023 togs nya tröskelvärden fram för marint undervattensbuller, dessa kommer att tillämpas i tillståndsprövningar framgent. Myndigheten följer också forskningen inom detta område.
Samrådsunderlaget beskriver risker för negativa effekter på flyttfågel och häckande, rastande eller övervintrande fågel i samband med vägledningen för energiutvinning. I syfte att kunna undvika vindkraft i känsliga områden och därmed bli mer tydlig i sin vägledning och minska risken för negativa effekter på fågellivet bedömer Göteborgs Stad att HaV behöver utföra undersökningar redan i planeringsskedet. Även effekter av vindkraftsparkar på häckande och födosökande fåglar bör utredas mer.	HaV samarbetar med Naturvårdsverket när det gäller kunskapsunderlag och bedömning av effekter på fågel. Nya underlag tas fram i samråd med Naturvårdsverket.
Planen bör justeras i havsplanområde V319 (Sjöövningssområde Känso, Vinga Väster) så att detta område omfattas av särskild hänsyn till höga naturvärden. Området ligger väster om Billdal, och det är försvaret, yrkesfisket, sjöfarten och elöverföring som har företräde och ska kunna samexistera där. Det finns höga naturvärden inom området.	Samrådsförslagets V318 och V319 har slagits samman till V319 i granskningsförslaget. Det sammanslagna området anges med särskild hänsyn till höga naturvärden.
Vikten av flödet i fartygstrafiken och sjösäkerhet. Minimivståndet mellan vindkraftspark och fartygsstråk/farled för fartyg bör utgöras av säkerhetsavstånd mellan fartyg och vindkraftspark som utgår ifrån internationella riktlinjer.	Synpunkten noteras. Det specifika säkerhetsavståndet hanteras i tillståndsprövningen av havsbaserad vindkraft.
Havs- och vattenmyndigheten bör överväga att om möjligt ta fram visualiseringsbilder som visar på energiområdenas potentiella	HaV har i arbetet med granskningsförslaget kompletterat konsekvensbeskrivningen med en

Synpunkt från Göteborgs Stad	HaV:s kommentar
<p>kumulativa påverkan på landskapsbild och kulturmiljö, samt att tydligare beskriva påverkan på riksintresse för friluftsliv i Göteborgs skärgård.</p>	<p>siktanalys samt visualiseringsexempel av en havsbaserad vindkraftpark, som visualiseras utefter olika avstånd. Konsekvensbeskrivningen avses utvecklas när det kommer till bedömningen för friluftsliv.</p>
<p>Det saknas en kartläggning och avsättande av områden med djuphålör för muddermassor som är en nödvändighet för Göteborgs hamn. Det finns idag möjlighet att lägga muddar ute i havet SSV Vinga, men denna plats har begränsad kapacitet och används av flera aktörer. Göteborgs Stad önskar att denna fråga beaktas i havsplanen för Västerhavet</p>	<p>Enligt dagens regelverk är det förbjudet att dumpa avfall, såsom exempelvis muddermassor, i Sveriges sjöterritorium och ekonomiska zon. Dispens från detta förbud kan endast medges om avfallet kan dumpas utan olägenhet för människors hälsa eller miljön. Detta framgår av 15 kapitlet 27 och 29 §§ miljöbalken. Dispensprövningen ska vara restriktiv och enligt 63 § avfallsförordningen måste dispensen avse ett visst slag och en viss mängd avfall samt tiden, platsen och sättet för dumpningen. Eftersom det handlar om prövning av dispens från ett förbud sker inte heller någon avvägning mot de allmänna hänsynsreglerna i 2 kapitlet miljöbalken på det sätt som görs vid tillåtlighetsprövning av projekt i övrigt (se MÖD M 1260-14, Nya Vinga). Mot bakgrund av att det som huvudregel är förbjudet att dumpa avfall i havet har HaV gjort bedömningen att det inte är ändamålsenligt att i havsplanerna peka ut platser där dumpning anges vara mest lämplig användning av havsområdet.</p>
<p>Då de västligaste delarna av energiområde V359 ingår i KonTiki Vind AB:s pågående arbete med vindkraftpark Poseidon Syd vill staden se ett tydliggörande kring huruvida flera vindkraftparker kan rymmas inom ett och samma energiområde</p>	<p>Flera vindkraftparker kan projekteras och rymmas inom samma energiområde. Detta tydliggörs i plandokumentet.</p>

Konsekvensbeskrivning

En konsekvensbeskrivning har tagits fram som redogör vilka konsekvenser den föreslagna havsplanen har på miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter kopplat till tillståndet i havet, maritima näringar och havsanknutna intressen på en övergripande nivå. Nedan beskrivs konsekvenser samt förändringar och förtydliganden i som gjorts i granskningshandlingens konsekvensbeskrivning.

I Västerhavet är förutsättningarna för havsbaserad vindkraft med stark vind goda. Det finns dock stor konkurrens om utrymmet i Västerhavet med bland annat yrkesfiske och sjöfart. Flera intressen påverkas direkt av havsbaserad vindkraft genom att vindkraftsparken tar yta, eller närliggande ytor i anspråk som används för yrkesfiske eller sjöfart. Fasta installationer till havs utgör hinder för fartyg och försvårar för eller förhindrar vissa typer av yrkesfiske. Vindkraft kan också inskränka på Försvarets intressen till havs.

I Sveriges och grannländernas territorialhav och ekonomiska zoner ökar mänsklig användning kontinuerligt. Planerad havsbaserad vindkraft står för en kraftig ökning på kort och medellång sikt, inte bara i Sverige utan också i grannländerna. Hänsyn behöver därför tas till risken för kumulativa effekter i den fortsatta planeringen och tillståndsprövningen av främst havsbaserad vindkraft, men också andra verksamheter. Risken kan vara särskilt stor i områden med stor koncentration av energiområden och där det finns höga naturvärden och ekologiska samband av internationell betydelse. Även påverkan på kulturmiljö och landskapsbild är viktig i de fall där energitbyggnad är synlig från grannländernas kuststräckor. När det gäller fiskets bedrivande förekommer det omfattande utländskt fiske i samtliga svenska havsområden och energitableringar kan påverka förutsättningarna för flera flottor. Det kan även finnas en påverkan på andra länders försvarsrelaterade verksamheter och sjöfart. Gränsöverskridande samverkan om bedömning av den typen av kumulativa effekter bedöms i granskningshandlingen som önskvärd.

Havsplanernas vägledning bedöms ge både positiva och negativa bidrag till Sveriges nationella miljömål. Störst positiv effekt är på Begränsad klimatpåverkan genom förutsättningar för utbyggnad av havsbaserad vindkraft. Störst negativ effekt är på Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ett rikt växt- och djurliv, samt God bebyggd miljö genom att utbyggnad av havsbaserad vindkraft påverkar marina naturmiljöer och förändrar landskapsbild.

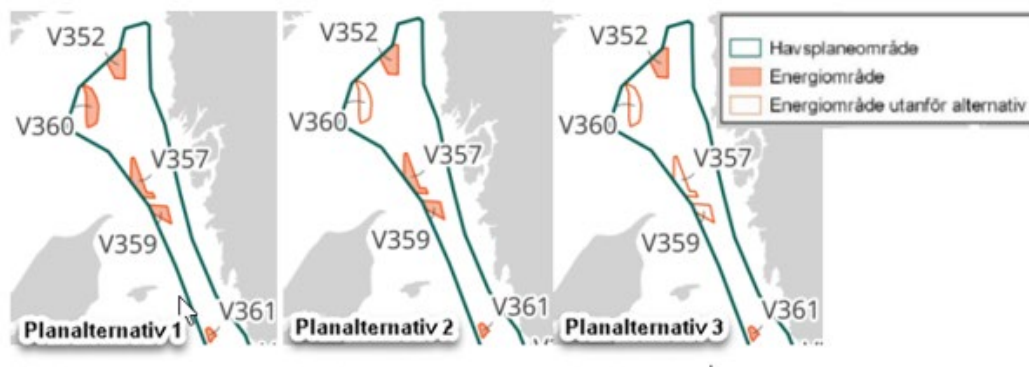
Havsplanen kan påverka flera av havsmiljödirektivets deskriptorer, främst för sjöfågel, bottenmiljöer, marina däggdjur, hydrografiska förhållanden och undervattensbuller. Även om det är möjligt att begränsa påverkan i tillståndsprocessen, finns osäkerheter kring påverkan från storskalig utbyggnad av vindkraften. Det handlar bland annat om risker för hydrografiska förändringar inklusive följd effekter. Just hydrografiska effekter håller HaV fortfarande på att bedöma i samverkan med SMHI och bedömningar med avseende på hydrografi kan komma att förändras till slutversionen.

Förändringar i konsekvensbeskrivningen efter samrådet är i huvudsak:

- dispositionsändring med tydligare utgångspunkt i miljöbalkens 6 kapitel om strategisk miljöbedömning
- inledande kapitel om generella miljöeffekter

- konsekvensbeskrivningen har en tydligare redovisning av kumulativa effekter genom bedömning av tre planalternativ
- bedömning görs av effekter på landskap med visualiseringsexempel
- bedömning av effekter på fladdermus
- bedömning av effekter på friluftsliv och kulturmiljö har utvecklats med nya underlag
- en översyn har gjorts av bedömningar för yrkesfiske (inväntar helhetsresultat från Agrifood)
- ett tillägg har gjorts om effekter på vandrande fisk
- det finns en tydligare koppling till bedömning av god miljöstatus enligt havsmiljöförordningen tex för bottenmiljöer och tumlare.
- ett försvarsperspektiv är inkluderat.

En förändring sedan samrådet är att nya planalternativ tagits fram enligt punkt tre ovan. Vägledningen i huvudalternativet (planalternativ 1) är att områden för energiutvinning bör kunna tas i anspråk så att det motsvarar sammanlagt 120 TWh årlig elproduktion i de tre havsplaneområdena. De två kompletterande planalternativ som har tagits fram ska möjliggöra bedömningar av vad en realistisk realisering av havsplanernas vägledning innebär. Planalternativ 2 utgörs av områden baserade på urval av energiområden utifrån resurseffektivitet i energiutvinning utgående från avstånd från land, vattendjup och vindförutsättningar. Planalternativ 3 är energiområden med minst omfattande intressekonflikter och konsekvenser. Se figur 3 för jämförelse mellan utpekade energiområden i planalternativen. Tabell 1 nedan visar bedömningen av effekt på andra intressen av planalternativen för Västerhavet.

Figur 3. Planalternativ i norra Västerhavet.

Västerhavet

Bedömningsaspekt	Planalternativ 1	Planalternativ 2	Planalternativ 3		
Fågel	-4	-4	-3	Stor positiv effekt	4
Fladdermöss	-3	-3	-2	Medelstor positiv effekt	3
Marina däggdjur	-3	-2	-2	Liten positiv effekt	2
Bottenmiljöer	-2	-2	-1	Marginell positiv effekt	1
Fisk och fisklek	-2	-2	-1	Ingen effekt/eller +/- 0	0
Befolkning och hälsa	0	0	0	Marginell negativ effekt	-1
Klimat	4	3	2	Liten negativ effekt	-2
Landskap	-4	-4	-2	Medelstor negativ effekt	-3
Kulturmiljö	-3	-3	-2	Stor negativ effekt	-4
Friluftsliv	-4	-4	-3		
Energi	4	4	2		
Sjöfart	-1	0	-1		
Yrkesfiske	-4	-4	-3		

Tabell 1. Tabellen visar en samlad bedömning för Västerhavets havsplaneområde utifrån de olika planalternativen. Tabellen är hämtad från Havs- och vattenmyndighetens dokument *Konsekvensbeskrivning av förslag till ändrade havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet Granskningsversion*.

I planförslaget för Västerhavet finns förslag till energiområden i viktiga flyttstråk för fågel, vilket innebär stor risk för negativ påverkan. V357 och V359 riskerar att påverka en flyttfågelkorridor som under vårflyttningen används av rovfåglar, varav många är rödlistade. Risken för kollisioner och barriäreffekter är hög då området ligger mitt i en förhållandevis smal flyttkorridor. Passagen används även av fladdermöss. Tillsammans med V359, kan V357 även utgöra en risk för fågelarter som rör sig i nordsydlig riktning mellan Skagerrak och Kattegatt. Utbyggnad av vindkraft här skulle också ge en kumulativ negativ effekt på tumlare i både norra och södra delen av Västerhavet. Påverkan på säl anses inte bli betydande. Effekterna på bottenmiljöer bedöms bli begränsade. För bottenlevande organismer kan vindkraftfundament och liknande skapa nya livsmiljöer och underlag där larver kan slå sig ner och nya populationer kan etableras, till exempel av blåmusslor. Samtidigt kan främmande arter, som till exempel stillahavsstronet också etablera sig där. En potentiell positiv lokal nettoeffekt kan uppkomma om energianvändning ersätter bottentråkning i områden särskilt i norra Västerhavet. Begränsningar i yrkesfisket kan minska fisketrycket, gynna fiskbestånd och dess återhämtning vad gäller olika fiskarter över tid, men nuvarande kunskap om detta är bristfällig så slutsatser är svåra att dra. Påverkan på yrkesfisket av energianvändning kan även innebära att fisket intensifieras i intilliggande områden med ökad belastning i dem. Nettoutfallet skulle i så fall bli det samma när det gäller påverkan på fiskbestånden. Havspanens vägledning om särskild hänsyn till höga naturvärden kan dock bidra till ett mer skonsamt fiske genom nya bestämmelser.

Påverkan på befolkning och hälsa kan röra sig om påverkan från buller, skuggning, hinderbelysning eller indirekt via luftutsläpp eller utsläpp av kemiska föroreningar. Utifrån de föreslagna energiområdenas avstånd till bostäder, bedöms vindkraftsetablering i Västerhavet inte medföra någon betydlig förhöjd risk för buller- eller ljusstörningar. Visuellt påverkan från vindkraftsparken kan upplevas som störande beroende på vindkraftsparkens omfattning, utformning och avstånd till kust eller skärgård.

En högre risk för sjöolyckor bedöms indirekt kunna medföra en högre risk för negativa effekter på människors hälsa.

Ur kulturmiljö- och friluftslivssynpunkt bedöms planens förslag till energiområden särskilt i Halland ha en stor negativ effekt. I norra delen av Västerhavet är energiområdena lokaliserade längre från kusten men omfattar å andra sidan stora arealer i havsområdet.

För effekter relaterat till klimat, vatten och luft är bedömningen att havsplanens vägledning har en positiv effekt eftersom den vägleder om ökade möjligheter för förnybar energiproduktion som kan ersätta fossila energislag.

Potentiell påverkan på sjöfarten i Västerhavet bedöms vara relativt liten, förutsatt att tillstånd för etablering av vindkraftparker beaktar befintliga rekommendationer och behov av säkerhetsavstånd.

Påverkan på yrkesfisket av energiområdena i havsplanen för Västerhavet bedöms innebära en potentiell stor påverkan i planområdet, främst när det gäller räkfiske, samt bottentrålning efter kräfta och fisk. Påverkan på yrkesfisket kan även innebära följd effekter på värdekedjor, egenförädling, beredningsindustri, berörda laddningshamnar och kommunala intressen.

Elöverföring och anslutningar

Elöverföring och elanslutningar är två centrala planeringsförutsättningar vilka beskrivs i granskningshandlingens bilaga om planeringsförutsättningar. Svenska kraftnät arbetar med att utveckla processen för aktörer som är intresserade av att ansluta havsbaserad vindkraft subventionsfritt till transmissionsnätet på land. För att systematisera arbetet med den stora mängden anslutningsförfrågningar arbetar man bland annat med geografiska så kallade havskapacitetszoner. För dessa zoner kommer Svenska kraftnät att förbereda en eller flera anslutningspunkter i transmissionsnätet på land. Positionerna för dessa punkter och information om de till anslutningspunkterna kopplade kapacitetsmässiga förutsättningarna delges därefter samtliga intressenter, som organiseras i särskilda intressentpooler. Erbjudande om anslutning ges till den eller de aktörer som först erhåller nödvändiga tillstånd om anläggning och drift av en vindkraftspark i zonen (Svenska kraftnät, 2023c).

Genom att samordna anslutningar av kustnära elintensiva industrier och havsbaserad vindkraft kan behovet av nätutbyggnad minskas. Anslutningen kan handla om elektricitet eller förädlad produkt som till exempel vätgas.

Sverige och Europa har avreglerade elmarknader och el handlas under fri konkurrens. Elnäten är ihopkopplade och elen kan flöda över nationsgränser. Elmarknadens syfte är att de samlade produktions- och överföringsresurserna ska nyttjas så effektivt som möjligt för att tillgodose behovet hos elanvändarna.

Indelning av elområden är ett sätt att hantera fysiska begränsningar, så kallade flaskhalsar, i transmissionsnätet. I norra Sverige finns idag ett produktionsöverskott, och i södra Sverige ett underskott, dock finns indikationer på att detta kan förändras i framtiden med anledning av elektrifieringen av industrin. Elområdena ger genom olika prissättning incitament för var det behövs mer produktion och elöverföring.

Angränsande uppdrag och ärenden i Göteborgs stad

I Göteborgs Stads budget för 2023 har stadsbyggnadsnämnden fått i uppdrag att tillföra ett tematiskt tillägg till Göteborgs Stads Översiktsplan 2022 för produktion och lagring av förnybar energi, där havsbaserad vindkraft ingår. I det uppdraget ska staden peka ut lämpliga platser för havsbaserad vindkraft. Samrådshandlingen beräknas vara klar i början av 2025.

Omvärldsbevakning

Länsstyrelsen i Västra Götaland har blivit utsedd av regeringen att tillsammans Energimyndigheten ta fram en handlingsplan som ska utgöra en delmängd av regeringsuppdraget ”Uppdrag att utveckla regional och lokal energiplanering för elektrifiering” (KN2023/03646). Delredovisning skedde i november 2023. Uppdraget förväntas slutredovisas december 2024. Länsstyrelsens bedömning av elbehovet i Västra Götalands län är att elanvändningen i Västra Götalands län uppgår idag till cirka 19 TWh per år. Den väntas dubbleras till år 2030 och kan komma att tredubblas till år 2045. Det innebär att Västra Götalands län behöver ytterligare cirka 15-20 TWh fossilfri el före år 2030. Detta för att klara nuvarande industris omställning samt kommande nyetableringar, såsom de två planerade batterifabrikerna i Mariestad och Göteborg. Göteborgsregionen, GR, har ställt sig bakom Västra Götalandsregionens och Länsstyrelsen Västra Götalands bedömning om behovet av ytterligare 15-20 TWh el till 2030.

Göteborg Energi AB utreder möjligheterna att ansluta den planerade vindkraftsparken Västvind direkt till Göteborgs lokala elnät.

Länsstyrelsen i Västra Götaland bedömer 2024-06-11 att den ansökta verksamheten för vindkraftsparken Mareld väster om Lysekil-Orust är tillåtlig och föreslår att regeringen ger tillstånd till uppförande, drift och avveckling. Området finns inte med i aktuellt förslag till havsplaner och anledningen till detta är att minska planens påverkan på yrkesfisket. HaV har bedömt områdets lämplighet sett till olika intressen och i granskningsförslaget föreslås att yrkesfiske ges företräde. Länsstyrelsen har därefter gjort en annan bedömning när det gäller projektet Mareld. HaV:s granskningsförslag publicerades den 16 maj, och länsstyrelsens förslag till regeringen den 12 juni.

En helhetsbild av planeringsläget för aktuella vindkraftsparker finns på karttjänsten Vindbrukskollen som är en nationell karttjänst om etablering av vindkraftverk som ges ut av länsstyrelserna.²

Synpunkter från nämnder och styrelser

Stadsledningskontoret har underremitterat remissen till miljö- och klimatnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Business Region Göteborg AB (BRG) och Göteborgs Hamn AB för yttrande. Remissen skickades även till kretslopp- och vattennämnden, stadsmiljönämnden, Göteborg Energi AB, Gryaab AB, Göteborgsregionens Fritidshamnar AB och Göteborg & Co AB för kännedom och eventuellt yttrande.

Synpunkter har inkommit från Göteborg Energi AB, Göteborgs Hamn AB, miljö- och klimatnämnden samt stadsbyggnadsförvaltningen.

² <https://vbk.lansstyrelsen.se/>

Göteborgs Energi AB

Bolaget tillstyrker förslaget.

Bolaget framför att elbehovet i Västsverige ökar kraftigt genom elektrifiering av industrier och transporter vilka ställer om för att bli fossilfria och av nya storskaliga industrisatsningar. Denna utveckling är särskilt påtaglig i Göteborg där elbehovet väntas nära dubblas inom en tioårsperiod. För att säkerställa en god leveranssäkerhet i elförsörjningen krävs åtgärder i form av elnätstärkningar, flexiblare elanvändning, och ny produktion av el.

Bolaget konstaterar att de synpunkter som bolaget lämnade i samrådet har utvecklats och konkretiserats i förslagshandlingen. Synpunkterna handlade om den positiva nyttan för Göteborg och regionen från havsbaserad vindkraft samt vikten av samexistens för att möjliggöra för utbyggnad. Flertalet övriga ändringar som är gjorda i förslagshandlingen är likaledes positiva då de medför ökad tydlighet kring de många avvägningar som behöver göras vid tillståndsprövning av havsbaserade vindkraftsprojekt.

Bolaget framför vidare att energiutvinningsområden i Göteborgs närhet är av särskilt intresse för Göteborg då dessa mer direkt kan erbjuda värdefullt eltillskott till staden.

Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är det viktigt att de energiutvinningsområden med bäst förutsättningar att realiseras inte blockeras av mindre konkurrenskraftiga lokaliseringar från projekt som ligger före i tillståndprocessen.

Att Svenska Kraftnät prioriterar anslutningserbjudanden till de aktörer som först erhåller nödvändiga tillstånd innebär en risk att mer konkurrenskraftig utbyggnad av havsbaserad vindkraft försvåras genom att dessa inte erbjuds elnätsanslutning. Tilldelning av nätanslutning bör därför istället erbjudas de projekt som först nått en mognadsgrad där de kan avtala om beställning av anslutningen.

Bolaget anser att det kan förtydligas att utöver anslutning till Svenska Kraftnäts transmissionsnät är anslutning av havsbaserad vindkraft till lokal- och regionnät även möjligt, vilket kan korta ledtider för anslutning.

Det är viktigt att samhällskritisk infrastruktur i form av kablar, rör och ledningar för att överföra energi, data eller andra flytande eller gasformiga ämnen kan förläggas inom hela havsområdet. Exempel på olika medier som kan behöva överföras i havet i den framtida teknikutvecklingen är vätgas, bio- eller naturgas, koldioxid, e-bränslen såsom metanol eller ammoniak med mera. Förslagshandlingen beskriver på ett bra sätt att denna typ av anläggningar ska möjliggöras där det är lämpligt.

Göteborgs Hamn AB

Bolaget hänvisar huvudsakligen till sitt remissvar i samrådet daterat 2023-10-30:

Bolaget framförde att Göteborgs Hamn är av central betydelse för svensk industri. För att vara ett relevant och konkurrenskraftigt godsnav för framtiden är tillgången till stora mängder grön el av avgörande betydelse. GHAB är med tanke på ovanstående positiv till att ytterligare områden för energiutvinning pekats ut. Det är dock viktigt att flödet i fartygstrafiken och sjösäkerheten tas i åtanke. Minimivståndet mellan vindkraftspark och fartygsstråk/farled för fartyg bör utgöras av säkerhetsavstånd mellan fartyg och vindkraftspark som utgår ifrån internationella riktlinjer.

Vid framtagande av säkerhetsavstånd mellan vindkraftsparker och fartygsstråk och farleder ska hänsyn tas till de största fartyg som trafikerar rutten idag och även tar höjd för framtida utveckling av trafiken och fartygen.

Bolaget bedömde vidare att behovet av storskalig förnyelsebar energiproduktion och en omställning till ett långsiktigt hållbart samhälle är ett intresse av mycket stor vikt. Särskild hänsyn ska tas till detta vid en samlad effektbedömning.

Bolaget lyfte fram att det saknas en kartläggning och avsättande av områden med djuphålur för muddermassor, som är en nödvändighet för bolaget som riksintresse hamn. GHAB har idag möjlighet att lägga muddar ute i havet SSV Vinga, men denna plats har begränsad kapacitet och eftersom den nu används av flera aktörer har GHAB ingen möjlighet att säkra plats för bolagets kommande muddar där. GHAB kommer alltså behöva platser för platser för muddermassor.

Utöver ovanstående synpunkter från samrådsyttrandet framför bolaget nu att det är problematiskt att HaV fortfarande väljer att inte peka ut lämpliga områden för deponier för muddermassor. Bolaget framför också att det är bra att HaV betonar att det ska finnas ett säkerhetsavstånd mellan en vindkraftspark och ett fartygsstråk eller en farled och att detta ska fastställas i respektive tillståndsprojekt.

Business Region Göteborg AB

Bolaget ställer sig positiva till de förslag som anges i underlaget och ser fram emot fortsatt dialog och framdrift.

Bolaget framför att elektrifiering och omställning av Västsveriges industri där fossila energislag ersätts av förnybara alternativ är drivkraften för Sveriges kommande konkurrenskraft och skapande av nya arbetstillfällen.

Bolaget framför vidare att fordonsindustri, process-, kemi- och materialkluster driver omställningsarbetet som nu pågår och efterfrågan från energikällor utan fossila inslag i bränslen är stor. Ett av flera exempel är att det färdigställs en ny tillverkningsindustri i Torslanda för tillverkning av batterier för fordonsindustrin där 3000 arbetstillfällen skapas och efterfrågan på förnybar energi är stor och där behoven finns redan från 2026 då produktion kommer påbörjas. Bolaget bedömer att om samhället ska kunna möta den omedelbara efterfrågan på hållbar energiproduktion så är vindkraft på land eller till havs den snabbaste där stor produktion och distribution av eleffekt kan uppnås i vårt närområde. På längre sikt kan andra energislag eller energikällor vara aktuellt. Inom energiområdet krävs stora investeringar för att möta efterfrågan både av produktion och distribution vilket skapar nya arbetstillfällen över lång tid.

Livsmedelsförsörjning i form av fiskerinärings och turism är andra näringsområden som berörs av energiproduktion i form av vindkraft på land eller till havs. Här krävs dialog och förståelse från alla intressenter för att nå samsyn och finna tillräckliga kompromisser för samexistens där allas intressen beaktas.

Bolagets bedömning är att med god dialog och kompromissvilja kan samexistens för vindkraftsetableringar nå framgång både på land och till havs.

Miljö- och klimatnämnden

Nämnden är positiv till att konsekvensbeskrivningen har utvecklats med tre planalternativ, och nämnden förordar alternativ tre som är det alternativ som ger minst potentiell negativ påverkan på naturvärden och andra intressen samtidigt som det ger planmässiga förutsättningar för realisering av målbilden för energiutvinning. Nämnden föreslår att planalternativ 3 utökas med ytterligare ett av de två energiområdena i nära anslutning till Göteborgs kommungräns under förutsättning att flyttfågelkorridoren hålls intakt. Detta för att kunna garantera en potentiell energiutvinning om minst 10 TWh.

Nämnden är positiv till att HaV har tillgodosett synpunkten att område V319 i Göteborg ska betecknas med "n" så att vägledningen anger särskild hänsyn till höga naturvärden. Nämnden ser fortsatt behov att utveckla planerna och konsekvensbeskrivningen när det gäller undervattensbuller. Nämnden bedömer vidare att den analys av planernas påverkan på yrkesfisket som nu utförs även bör inkludera analys av hur fiskbestånden påverkas av att fiske, inklusive bottentrålning, ges företräde i så stora områden.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Stadsbyggnadsförvaltningen konstaterar att de synpunkter förvaltningen framförde i samrådet har omhändertagits på ett tillfredsställande vis.

Förvaltningen har inga tillkommande synpunkter på granskningsförslaget utifrån de ändringar som genomförts sedan samrådsförslaget.

Stadsledningskontorets bedömning

Havsplanen för Västerhavet är uppdelad i två delar, norra och södra, där Göteborg ingår i norra. Stadsledningskontorets bedömning har fokuserats till planen och konsekvensbeskrivningen för norra Västerhavet.

Stadsledningskontoret är positivt till att ett omfattande beslutsunderlag har tagits fram i form av havsplaner med syftet att skapa förutsättningar för ökad energiutvinning i havet och bedömer att det kommer ge god vägledning inför avvägningar i kommande tillståndsansökningar. Stadsledningskontoret konstaterar att de synpunkter som staden framförde i samrådet har i stora drag omhändertagits på ett tillfredsställande vis. Konsekvensbeskrivningen och den samlade bedömningen för Västerhavet med de tre olika planalternativen motiverar övergripande vad de negativa och positiva effekterna av de olika planförslagen blir.

Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen Västra Götaland bedömer att den regionala elproduktion behöver kompletteras med ytterligare 15-20 TWh till 2030 enligt en regional överenskommelse som kommunalförbunden i regionen, däribland GR också har ställt sig bakom. Stadsledningskontoret bedömer att en snabb och effektiv regional och nationell utbyggnad av vindkraften och elnäten är avgörande för att möjliggöra övergången till förnybar energi och för att bidra till att uppfylla klimatmål i stadens miljö- och klimatprogram. Stadsledningskontoret bedömer därför att planalternativen med den högre elproduktionen är att föredra, vilket pekar på planalternativ 1 och 2. I tillståndsprövningen behöver sedan hänsyn tas till de olika intressen som behöver kunna samexistera.

Stadsledningskontoret vill peka på att det ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är viktigt att de energiutvinningsområden med bäst förutsättningar inte blockeras av mindre konkurrenskraftiga lokaliseringar från projekt som ligger före i tillståndsprocessen.

Stadsledningskontoret noterar att landanslutningar inte hanteras i planen. Stadsledningskontoret vill dock understryka vikten av anslutningen av havsbaserad vindkraft till transmissionsnätet på land samt anslutningsprocessen med erbjudanden om anslutning, eftersom dessa bidrar till en snabb och effektiv utbyggnad. Det kan förtydligas att utöver anslutning till Svenska Kraftnäts transmissionsnät är anslutning av havsbaserad vindkraft till lokal- och regionnät även möjligt, vilket kan korta ledtider för anslutning.

Stadsledningskontoret poängterar att samhällskritisk infrastruktur i form av kablar, rör och ledningar för att överföra energi, data eller andra flytande eller gasformiga ämnen kan förläggas inom hela havsområdet. Exempel på olika medier som kan behöva överföras i havet i den framtida teknikutvecklingen är vätgas, bio- eller naturgas, koldioxid, e-bränslen såsom metanol eller ammoniak med mera. Stadsledningskontoret noterar att granskningsförslaget beskriver att denna typ av anläggningar ska möjliggöras där det är lämpligt.

Stadsledningskontoret vill framföra att det är positivt att HaV i granskningshandlingen betonar att det ska finnas ett säkerhetsavstånd mellan en vindkraftspark och ett fartygsstråk eller en farled och att detta ska fastställas i respektive tillståndsprojekt.

Stadsledningskontoret noterar att Havs- och vattenmyndigheten gjort bedömningen att det inte är ändamålsenligt att i havsplanerna peka ut platser där dumpning anges vara mest lämplig användning av havsområdet. Det är problematiskt att Hav fortfarande väljer att inte peka ut lämpliga områden för deponier för muddermassor. Stadsledningskontoret anser att det i havsplanen behövs en kartläggning och avsättande av områden med djuphålor för muddermassor, som är en nödvändighet för Göteborgs hamn.

Stadsledningskontoret är positivt till att HaV har tillgodosett synpunkten att område V319 i Göteborg ska betecknas med "n" så att vägledningen anger särskild hänsyn till höga naturvärden.

Stadsledningskontoret ser ett fortsatt behov att utveckla planerna och konsekvensbeskrivningen när det gäller undervattensbuller. Kontoret bedömer också att den analys av planernas påverkan på yrkesfisket som nu utförs även bör inkludera analys av hur fiskbestånden påverkas av att fiske, inklusive bottentrålning, ges företräde i så stora områden. Kontoret ser också att kunskaperna om miljöpåverkan från försvaret, som har företräde i stora havsområden, behöver utvecklas och användas mer i planeringsarbetet.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Sammanfattning

Regeringen beslutar om tre havsplaner – en för Bottniska viken, en för Östersjön och en för Västerhavet. En havsplan ger vägledning kring vad som är den mest lämpliga användningen av havet. Havsplanerna vägleder myndigheter, regioner och kommuner i kommande beslut, planering och tillståndsprövningar. Näringsidkare förväntas också få vägledning av planen.

Havsplanerna ska bidra till en långsiktigt hållbar utveckling. De ska förena näringspolitiska mål, sociala mål och miljömål.

Havsplanerna innehåller vägledning om mest lämplig användning. Den eller de användningar som anges i ett område har företräde framför andra användningar. I stora delar av havet kan olika användningar samsas om de anpassar sig till varandra. Havsplanerna vägleder om vilken eller vilka användningar som har företräde och vilken anpassning som behövs. Havsplanerna inkluderar tio användningar:

- elöverföring
- energiutvinning
- friluftsliv
- försvar
- generell användning
- kultur
- natur
- sandutvinning
- sjöfart
- yrkesfiske.

Havsplanerna inkluderar också utredningsområden och områden där särskild hänsyn ska tas till höga naturvärden, till höga kulturmiljövärden eller till totalförsvarets intressen.

Alla användningar grundar sig på en lämplighetsbedömning utifrån läge, beskaffenhet och behov. Riksintressen och andra allmänna intressen tas hänsyn till i bedömningen.

Konsekvenserna av havsplanerna bedöms utifrån ekologiska, ekonomiska och sociala perspektiv sammanfattas övergripande i planförslaget och redovisas mer utvecklat i dokumentet *Konsekvensbeskrivning av förslag till ändrade havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet. Granskningsversion. Dnr 2024-001194.*

Havsplaneringen tar sin utgångspunkt i lagar, förordningar och samhällsmål, och bygger på evidensbaserad kunskap samt den dialog som förts med berörda intressenter i planeringsprocessens olika steg.

Sammanfattning konsekvensbeskrivning

I konsekvensbeskrivningen redogörs för vilka konsekvenser den föreslagna havsplanen har på miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter kopplat till tillståndet i havet, maritima näringar och havsanknutna intressen. Bedömningen som ligger till grund för denna konsekvensbeskrivning görs på en övergripande nivå i enlighet med miljöbalkens anvisningar om strategisk miljöbedömning. I konsekvensbeskrivningen ligger fokus på att bedöma påverkan, effekter och konsekvenser kopplade till planens vägledning om mest lämplig användning i ett specifikt havsområde. Bedömningar görs för respektive havsplan, Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet. Det görs även en samlad bedömning gemensamt för de tre havsplaneområdena och en bedömning av planens innebörd i förhållande till relevanta planer, program och strategier.

I denna konsekvensbeskrivning ligger stort fokus på att bedöma konsekvenser av föreslagna energiområden för havsbaserad vindkraft. Nya förslag till energiområden är den största skillnaden gentemot redan antagna havsplaner och även fokus i regeringsuppdraget från 2022 om att utöka energiproduktionen till havs för att nå en målsättning om att möjliggöra för en årlig elproduktion på 120 TWh i territorialhavet och ekonomisk zon.

Vägledningen i planförslaget är att områden för energiutvinning bör kunna tas i anspråk så att det motsvarar sammanlagt 120 TWh årlig elproduktion i de tre havsplaneområdena, vilket motsvarar knappt 40 procent av energiområdenas sammanlagda yta. Det motsvarar en sextioprocentig överplanering med hänsyn till osäkerheter i tillämpningsskedet.

I konsekvensbeskrivningen har det tagits fram två kompletterande planalternativ motsvarande ca 150 TWh årlig elproduktion. Syftet med dem är att utgöra mindre överplanerade planalternativ för bedömningar med avseende på vad en realistisk realisering av havsplanernas vägledning innebär. I konsekvensbeskrivningen utgör samtliga havsplanens föreslagna energiområden planalternativ 1. Planalternativ 2 utgörs av områden baserade på urval av energiområden utifrån resurseffektivitet i energiutvinning utgående från avstånd från land, vattendjup och vindförutsättningar. Planalternativ 3 är energiområden med minst omfattande intressekonflikter och konsekvenser.

Samlad bedömning av påverkan från havsbaserad vindkraft

Den genomförda konsekvensbedömningen visar att föreslagen energiutbyggnad enligt planalternativ 1 skulle ha en stor påverkan på flera andra användningar och intressen i samtliga havsplaneområden. Generellt sett har planalternativ 2 något mildare konsekvenser och planalternativ 3 mest begränsade konsekvenser. Skillnader i effekter mellan planalternativen presenteras övergripande i tabellen nedan och i bedömningarna i kapitel 3, 4 och 5.

Påverkan från havsbaserad vindkraft för ekologiska aspekter, som marina däggdjur, fågel, bottenmiljöer och fiskpopulationer kan sammanfattas i att vindkraft på olika sätt stör eller hotar djur och naturmiljöer genom direkt fysisk störning i marina livsmiljöer. Indirekt kan påverkan och effekter från vindkraften också störa ekosystem och organismer genom exempelvis grumling och bullerpåverkan. I vissa fall kan havsbaserad vindkraft gynna marina ekosystem genom att det tillförs hårda bottensubstrat och nya livsmiljöer för vissa arter.

Påverkan på intressen inom den sociala dimensionen; friluftsliv, besöksnäring, landskapsbild och kulturmiljö består främst av visuell påverkan, där vindkraftsexploatering riskerar att störa människor som söker sig till ett kustområde eller ett havsområde för att uppleva särskilda kvaliteter antingen kopplade till landskapet, naturmiljön eller kulturmiljöer. Generellt är påverkan större ju mer kustnära energiområdet ligger. För energiområden som ligger mindre än 25 km från ett område med värden för kulturmiljö, rekreation eller landskapsbild finns risk att vindkraftsparken allvarligt stör, eller till och med tar över och dominerar landskapsbilden. Vissa kulturmiljöer och naturområden är särskilt känsliga för visuell störning från vindkraftsverk. Detta kan vara områden, platser eller objekt som har stark koppling till kustlandskapen eller värden av stillhet och orördhet.

Planförslaget innebär i sin helhet ett tillskott av förnybar energi som är viktigt för energiomställningen och övergången till förnybar energi. Flera intressen påverkas direkt av havsbaserad vindkraft genom att vindkraftsparken tar yta, eller närliggande ytor i anspråk som används för yrkesfiske eller sjöfart. Fasta installationer till havs utgör hinder för fartyg och försvårar för eller förhindrar vissa typer av yrkesfiske. Vindkraft kan också inskränka på försvarsmaktens intressen till havs. I konsekvensanalysen ställs dessa intressen inte emot varandra, och det är komplext att jämföra allvarlighetsgraden av konsekvenser för dessa intressen. Mot bakgrund av regeringsuppdraget är energiutvinning i fokus i förslagen till konsekvensbeskrivningen.

Gränsöverskridande och kumulativ påverkan

I Sveriges och grannländernas territorialhav och ekonomiska zoner ökar mänsklig användning kontinuerligt. Planerad havsbaserad vindkraft står för en kraftig ökning på kort och medellång sikt, inte bara i Sverige utan också i grannländerna. Hänsyn behöver därför tas till risken för kumulativa effekter i den fortsatta planeringen och tillståndsprovningen av främst havsbaserad vindkraft, men också andra verksamheter. Risken kan vara särskilt stor i områden med stor koncentration av energiområden och där det finns höga naturvärden och ekologiska samband av internationell betydelse. Även påverkan på kulturmiljö och landskapsbild är viktig i de fall där energiutbyggnad är synlig från grannländernas kuststräckor. När det gäller fiskets bedrivande förekommer det omfattande utländskt fiske i samtliga svenska havsområden och energietableringar kan påverka förutsättningarna för flera flottor. Det kan även finnas en påverkan på andra länders försvarsrelaterade verksamheter och sjöfart. Gränsöverskridande samverkan om bedömning av den typen av kumulativa effekter är önskvärd.

Bottniska viken

Havsplanernas vägledning i Bottniska viken har konsekvenser för den marina miljön och biologisk mångfald. Ekologiska aspekter som riskerar att påverkas negativt av föreslagna energiområden är bland annat vikaresälen som är beroende av istäcke för fortplantning, eftersom det finns osäkerheter gällande den havsbaserade vindkraftens effekter på isbildning. Det finns även vissa osäkerheter gällande effekter på vandrande fisk, till exempel lax. Påverkan på bottenmiljön är marginell, och även påverkan på fisk och lekområden. För migrerande och övervintrande fågel innebär planförslaget potentiellt stora negativa effekter i samband med föreslagna vindkraftsutbyggnad vid Finngrundens. Arealen för områden med särskild hänsyn till höga naturvärden har utökats i planförslaget, med särskilt fokus på fågel och vikare, detta bedöms ha positiva effekter för att skydda biologisk mångfald och bidra till ett nätverk av grön infrastruktur.

För effekter relaterat till klimat, samt vatten och luft är bedömningen att havsplanernas vägledning har en positiv effekt genom att de vägleder om ökade möjligheter för förnybar energiproduktion som kan ersätta energislag som genererar utsläpp av växthusgaser. Dock kan utbyggnad av energiområden och innebära ändrade körsträckor för sjöfart och yrkesfiske. Effekten av ökade körsträckor är svår att bedöma utifrån tillgänglig information. Både anläggning av havsbaserad vindkraft och sandutvinning kan leda till lokal påverkan i form av grumling och spridning av sediment, men bedömningen är att detta inte påverkar havsmiljön på lång sikt.

Sett till påverkan på landskapsbild, kulturmiljö och friluftsliv riskerar flera energiområden att visuellt påverka både riksintressen, världsarv och kuststräckor med landskapsbildskydd, exempelvis Haparanda Skärgård, Höga kusten och Hornslandet.

Planförslaget för Bottniska viken skulle tillföra en energiproduktion om 133 TWh. Bottniska viken tillhör elområde 1 och tillförseln av elproduktion behövs för energiomställning för framförallt industrin på längre sikt. Energietablering leder också till indirekta sysselsättningseffekter. Den föreslagna energiutbyggnaden inskränker dock på andra intressen i havsområdet. Yrkesfisket och sjöfarten måste förflytta aktivitet från området. I Bottniska viken är det både svenskt och finskt fiske vars tillgång till fiskeområden kan påverkas. Indirekta effekter kan uppstå i värdekedjor kopplade till fiskets beredningsindustri och landningshamnar. För sjöfarten i Bottniska viken är den havsbaserade vindkraftens påverkan på isbildningen en osäkerhetsfaktor. Det krävs även att rekommendationer för säkerhetsavstånd följs för att undvika kollisionsrisker.

Östersjön

Bedömningen av havsplanens effekter på ekologiska aspekter i Östersjön kan sammanfattas i att det kan bli potentiellt stora konsekvenser för både marina däggdjur och fågel, och mildare konsekvenser för bottenmiljön. I Östersjön finns den akut hotade Östersjötumlarens främsta utbredningsområde vid och kring Midsjöbankarna och Hoburgs bank. Energiområden i Natura 2000-området vid bankarna har tagits bort, men det de närliggande som finns kvar medför potentiell risk för tumlarpopulationen. Den hotade torsken har flera viktiga lekomyråden i Östersjön söder om Skåne respektive öster om Bornholm där två energiområden i havsplanen innebär risk för negativ påverkan. Flera föreslagna energiområden ligger i flyttstråk för migrerande och övervintrande fågel och fladdermöss med risk för stor påverkan.

För effekter relaterat till klimat, samt vatten och luft är bedömningen att havsplanens vägledning har en positiv effekt genom att den vägleder om ökade möjligheter för förnybar energiproduktion som kan ersätta energislag som genererar utsläpp av växthusgaser. Dock kan utbyggnad av energiområden innebära ändrade körsträckor för sjöfart och yrkesfiske. Effekten av ökade körsträckor är svår att bedöma utifrån tillgänglig information. Både anläggning av havsbaserad vindkraft och sandutvinning kan leda till lokal påverkan i form av grumling och spridning av sediment. Bedömningen är att detta inte påverkar havsmiljön på lång sikt.

Flera energiområden i planförslaget riskerar att visuellt påverka på landskapsbild, kulturmiljö, och friluftsliv längs Östersjöns kuststräcka. Energiområdena i norra delarna ligger tillräckligt långt bort från kusten, men energiområden runt Öland och Gotland, samt Gotlands Östkust riskerar att påverka både värden för friluftslivet och kulturmiljöer. Även energiområden längs Skånes sydkust riskerar påverka unika kulturmiljöer och utblickar mot horisonten.

Havsplanen för Östersjön, vägleder om potentiell energiutvinning om 177 TWh, vilket skulle utgöra ett viktigt energitillskott till delar av södra Sverige. Det finns stora osäkerheter i Östersjöns planområde gällande konsekvenser för totalförsvaret. Den större andel av energiområdena (95 procent) är belägna i ekonomisk zon och resterande är belägna i territorialhavet.

I Östersjön finns flera internationella sjöfartsleder, och samtliga energiområden angränsar till ett eller flera riksintresseklassade farleder. Vissa energiområden angränsar också till IMO-rutt och IMO-klassade trafiksepareringar. Planförslaget vägleder även om utredning sjöfart med omdirigering av sjötransporter i syfte att minska belastningen på den marina miljön. För sjöfarten skulle det innebära längre körsträcka och ökad intensitet av sjöfart i Östersjöns djupvattensrutt. Sammantagen bedömning för potentiell påverkan på sjöfarten bedöms som marginell, förutsatt att tillstånd för etablering av vindkraftparker beaktar befintliga rekommendationer, gällande bland annat säkerhetsavstånd.

Planen anger användning yrkesfiske i stora delar av Östersjön, baserat på riksintresseanspråk för yrkesfisket. Föreslagna energiområden bedöms potentiellt kunna ha en påverkan på yrkesfiskets bedrivande i Östersjön, främst pelagiskt sill/strömming fisket, både svenskt och för andra EU-länder. Passivt och kustnära fiske bedöms inte påverkas i samma utsträckning. Påverkan beror på möjligheter till samexistens, anpassningar såsom utformning av vindkraftparker och av yrkesfisket.

Västerhavet

I planförslaget för Västerhavet finns förslag till energiområden i viktiga flyttstråk för fågel och fladdermöss. De skulle innebära stor risk för negativ påverkan. Realisering av energiområdena skulle också ge en kumulativ negativ effekt på tumlare i både norra och södra delen av Västerhavet. Negativ effekt på bottenmiljöer bedöms bli begränsade men en potentiell positiv lokal nettoeffekt kan uppkomma om energianvändning ersätter bottentrålning i områden särskilt i norra Västerhavet. Påverkan på yrkesfisket kan dock innebära ett intensifierat till intilliggande tillgängliga områden med ökad belastning i dem.

För effekter relaterat till klimat samt vatten och luft är bedömningen att havsplanens vägledning har en positiv effekt genom att den vägleder om ökade möjligheter för förnybar energiproduktion som kan ersätta fossila energislag och med det lägre nivå av luftföroreningar. Dock kan utbyggnad av energiområden innebära ändrade körsträckor för yrkesfiske med risk för viss utsläppsökning som följd.

Västerhavskusten har höga värden ur kulturmiljö- och friluftslivssynpunkt. Ett stort antal riksintresseområden och riksintresseanspråk för kulturmiljö och friluftsliv finns längs kusten. Planens förslag till energiområden bedöms särskilt i Halland ha en stor negativ effekt på dessa intressen. I norra delen av Västerhavet är energiområdena lokaliserade längre från kusten men omfattar å andra sidan stora arealer i havsområdet.

Havsplanen för Västerhavet vägleder om potentiell energiutvinning om 21 TWh, vilket skulle utgöra ett viktigt energitillskott till delar av västra Sverige.

Potentiell påverkan på sjöfarten i Västerhavet bedöms vara relativt liten, både för svensk och internationell sjöfart, förutsatt att tillstånd för etablering av vindkraftparker beaktar befintliga

rekommendationer och behov av säkerhetsavstånd. Motsvarande bedömning gäller även sjöfart till och från grannländer och internationell trafik i planområdet.

Energiområden har ändrats efter plansamrådet med hänsyn till riksintresseanspråk för yrkesfisket och fiskets bedrivande. Påverkan på yrkesfisket av energiområdena i havsplanen för Västerhavet bedöms sammantaget innebära en potentiell stor påverkan för bedrivande av yrkesfiske i planområdet, främst när det gäller räkfiske, samt bottentrålning efter kräfta och fisk. Detta inkluderar effekter av områden med vindkraftparker med tillstånd. Påverkan på yrkesfisket kan även innebära följd effekter på värdekedjor, egenförädling, beredningsindustri, berörda landningshamnar och kommunala intressen.

Samlad bedömning av havsplanerna – bidrag till miljömål och EU:s direktiv om en marin strategi för havsmiljön

Havsplanernas vägledning bedöms ge både positiva och negativa bidrag till Sveriges nationella miljömål. De miljökvalitetsmål där planen har störst positiv effekt är Begränsad klimatpåverkan. Genom att skapa förutsättningar för en kraftigt utökad etablering av havsbaserad vindkraft i svenskt territorialhav och svensk ekonomisk zon finns potential att ersätta fossil energiproduktion med ett alternativ som inte genererar växthusgaser. De miljömål där planen har störst negativ effekt är Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ett rikt växt- och djurliv, samt God bebyggd miljö. Havsbaserad vindkraft påverkar marina naturmiljöer både under anläggning och driftsfas, vilket riskerar påverka ekosystemen negativt och hota biologisk mångfald t.ex. fågel och marina däggdjur. Även landskapsbilden blir förändrad av havsbaserad vindkraft, med påverkan på kulturmiljöer och områden som är viktiga för friluftslivet. För miljömålen Frisk luft och Giftfri miljö har havsplanerna en marginell effekt genom att vägledning om energiområden i vissa fall kan leda till ökade körsträckor för sjöfart och yrkesfisket. Även havsplanernas vägledning om sandutvinning kan leda till lokal påverkan på havsmiljön, och leda till spridning av föroreningar från sediment.

Sett till havsplaneringens konsekvenser för havsmiljön i relation till havsmiljödirektivet, så kan vägledningen i havsplanerna påverka flera deskriptorer. Den föreslagna utbyggnaden av havsbaserad vindkraft kan påverka deskriptorer för sjöfågel, bottenmiljöer, marina däggdjur, hydrografiska förhållanden och undervattensbuller. Det är möjligt att begränsa påverkan på havsmiljön genom att införa villkor och hänsynsåtgärder, men det finns flera osäkerheter kopplade till en omfattande utbyggnad av havsbaserad vindkraft. Osäkerheter innefattar bland annat potentiella risker för hydrografiska förändringar och därav följd effekter, påverkan på isbildningen och möjligheter med samexistens och effekt av hänsynsåtgärder.

Tabell 1. Samlad bedömning av miljöeffekter för samtliga planalternativ och havsplaneområden. En positiv effekt innebär att konsekvenserna av planens vägledning har positiva effekter för en bedömningsaspekt. Exempelvis att planens vägledning bidrar till klimatnytta. En negativ effekt innebär att planens vägledning leder till negativa konsekvenser för en aspekt. Detta kan exempelvis vara att vägledning om energiutvinning påverkar naturmiljö och biologisk mångfald eller tränger undan andra intressen. Det finns flera osäkerhetsfaktorer i den samlade bedömningen, resultaten bör inte tolkas som definitiva eftersom det kan finnas lokala förutsättningar som ger olika faktiska utfall. För att få ett resultat för vissa aspekter i den samlade bedömningen har positiva och negativa effekter sammanvägts.

Stor positiv effekt	4
Medelstor positiv effekt	3
Liten positiv effekt	2
Marginell positiv effekt	1
Ingen effekt/eller +/- 0	0
Marginell negativ effekt	-1
Liten negativ effekt	-2
Medelstor negativ effekt	-3
Stor negativ effekt	-4

Planalternativ	1			2			3		
	Bottniska viken	Östersjön	Västerhavet	Bottniska viken	Östersjön	Västerhavet	Bottniska viken	Östersjön	Västerhavet
Fågel	-4	-4	-4	-3	-4	-4	-2	-2	-3
Fladdermöss	-3	-4	-3	-2	-4	-3	-2	-2	-2
Marina däggdjur	-4	-3	-3	0	-2	-2	-3	-2	-2
Bottenmiljöer	-2	-2	-2	-1	-2	-2	-1	-1	-1
Fisk och fisklek	-2	-3	-2	-1	-2	-2	-1	-1	-1
Befolkning och hälsa	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Klimat	4	4	4	4	3	3	4	2	2
Landskap	-4	-3	-4	-2	-3	-4	-2	-1	-2
Kulturmiljö	-3	-3	-3	-2	-3	-3	-1	-1	-2
Friluftsliv	-3	-3	-4	-1	-3	-4	-1	-2	-3
Energi	4	4	4	3	4	4	2	1	2
Sjöfart	-2	-2	-1	-2	-1	0	-2	-1	-1
Yrkesfiske	-2	-2	-4	-2	-1	-4	-1	-2	-3

Tid: 13.00-16.30

Plats: Business Region Göteborg, Östra Hamngatan 5

Paragrafer: 75-87

Närvarande

Ledamöter

Johan Büser (S), ordförande

Anders Sundberg (M)

Angelica Teiffel (S)

Bengt-Åke Harrysson (D)

Stefan Gustafsson (S) GR, Mölndal

Marith Hesse (M) GR, Partille, § 75 - § 84

Peter Arvidsson (SD) GR, Härryda, § 75 - § 85

Stefan Person (M), suppleant

Eva-Lena Albihn, sekreterare och vice VD

Patrik Andersson, VD

Pia Areblad, BRG, § 80

Marcus Scoliége, BRG, § 81

Carina Larsson, BRG, § 81

Per Österström, BRG, § 81

Henrik Einarsson, BRG, § 85

Justeringsdag: 2024-08-26

Underskrifter

Sekreterare

Eva-Lena Albihn

Justerande

Anders Sundberg

Ordförande

Johan Büser

§ 75 Sammanträdet öppnas

Johan Büser öppnade sammanträdet och hälsade alla välkomna.

§ 76 Val av protokolljusterare

Att jämte ordförande justera dagens protokoll utsågs Anders Sundberg.

§ 77 Föregående protokoll

Föregående mötesprotokoll lades med godkännande till handlingarna.

§ 78 Anmälan jäv

Ingen anmälde jäv.

§ 79 VD-rapport

Patrik Andersson presenterade innehållet i VD-rapporten.

Styrelsen antecknade informationen.

§ 80 Näringslivsstrategiska programmet uppföljning

Pia Areblad presenterade nedan följande områden,

1. Uppföljning indikatorer
2. Status/utfall HP 3, samt process framtagande av HP 4
3. Strategisk näringslivsdialog, 11/9 Företagsklimat, 20/11 Infrastruktur
4. Företagsbesöksdagen, 8 oktober, 25 grupper, 85 politiker

Styrelsen antecknade informationen.

§ 81 Beslut avsiktsförklaring AstraZeneca

Marcus Scoliége, Per Österström och Carina Larsson presenterade underlaget om delegation att underteckna avsiktsförklaring med AstraZeneca.

Styrelsen för Business Region Göteborg AB beslutade att,

ge VD i uppdrag att signera bilagd avsiktsförklaring.

§ 82 Delägda bolag

1. Patrik Andersson redogjorde för inriktningsbeslut ALMI.

Styrelsen för Business Region Göteborg AB beslutade att,

VD Patrik Andersson får i uppdrag att arbeta enligt bilagd handling.

Handlingen är sekretessbelagd.

2. Sahlgrenska Science Park, Anders Sundberg och Patrik Andersson informerade om att bolaget utvecklas väl med ny VD.
3. Patrik Andersson informerade aktuellt från Lindholmen Science Park, ny VD har tillträtt.
4. Patrik Andersson uppdaterade aktuellt läge för Johanneberg Science Park, nedmontering av JSP går enligt plan.

§ 83 Information genomförandeplan inför VP25

Patrik Andersson informerade om processen för genomförandeplanerna som styrelsen ansvarar för att upprätta till bolaget innan verksamhetsplan och budget beslutas i styrelsen.

Styrelsen antecknade informationen.

§ 84 Yttrande remiss för hantering av ägarstyrda investeringar

Patrik Andersson presenterade ärendet om yttrande remiss för hantering av ägarstyrda investeringar.

Styrelsen för Business Region Göteborg beslutade att,

avstå från att lämna yttrande över föreslagen riktlinje utifrån att BRG inte är ett investerande bolag inom koncernen.

§ 85 Aktuella etableringsärenden

Henrik Einarsson beskrev aktuella etableringsärenden.

Styrelsen antecknade informationen.

§ 86 Remiss samråd om förslag till ändrade havsplaner

Patrik Andersson redogjorde för remiss Dnr 0791/23 Samråd om förslag till ändrade havsplaner.

Styrelsen för Business Region Göteborg AB beslutade att,

1. Tillstyrka och ställa sig bakom förslaget
2. Ärendet anses inte vara av principiell beskaffenhet

§ 87 Övriga frågor

Inga övriga frågor.

Göteborgs
Stad

Detta dokument är elektroniskt signerat.

Justerande: Anders Sundberg

Sekreterare/ Vice VD: Eva-Lena Albihn

Ordförande: Johan Büser

Diariumnummer

10-2023-1531

Vårt datum/Our date

2024-07-01

Vår referens/Our reference

Christofer Åslund

Ert datum/Your date

2024-05-20

Er referens/Your reference

SLK-2024-00569

Stadsledningskontoret

Göteborgs Stad

stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se

Göteborg Energis synpunkter på Havs- och vattenmyndighetens Förslag till ändrade havsplaner

Allmänt

Elbehovet i Västsverige ökar kraftigt genom elektrifiering av industrier och transporter vilka ställer om för att bli fossilfria och av nya storskaliga industrisatsningar. Denna utveckling är särskilt påtaglig i Göteborg där elbehovet väntas nära dubblas inom en tioårsperiod. För att säkerställa god leveranssäkerhet i elförsörjningen krävs åtgärder i form av elnätsförstärkningar, flexiblare elanvändning och ny produktion av el att krävas¹. Mot denna bakgrund utgör havsplanernas uppdatering i syfte att skapa förutsättningar för storskalig elproduktion från havsbaserad vindkraft ett värdefullt bidrag för att möjliggöra för stärkt kraftbalans i Västsverige.

Göteborg Energi konstaterar att de synpunkter som bolaget lämnade på granskningsversionen har utvecklats och konkretiserats i förslagshandlingen. Synpunkterna handlade om den positiva nyttan för Göteborg och regionen från havsbaserad vindkraft samt vikten av samexistens för att möjliggöra för utbyggnad. De flertalet övriga ändringar som är gjorda i förslagshandlingen är likaledes positiva då de medför ökad tydlighet kring de många avvägningar som behöver göras vid tillståndsprovning av havsbaserade vindkraftsprojekt.

Den föreslagna omfattningen av områden för energiutvinning enligt Planalternativ 1 möjliggör etablering av havsbaserad vindkraft i paritet att möta det ökade elbehovet i Västsverige och kan samtidigt bidra till att stärka den regionala självförsörjningsgraden av el.

Mot denna bakgrund tillstyrker Göteborg Energi förslagshandlingen.

¹ Framtidens elförsörjning i Västra Götaland, Svenska Kraftnät m fl 2024

Synpunkter

Energiutvinningsområden i Göteborgs närhet är av särskilt intresse för Göteborg då dessa mer direkt kan erbjuda värdefullt eltillskott för staden. Göteborg Energi lyfter därför vikten av att dessa områden behålls i havsplanerna vilket är fallet i Planalternativ 1 och 2. I Planalternativ 3 har dessa områden strukits vilket är ofördelaktigt för Göteborgs elförsörjning.

De olika utpekade energiutvinningsområdena har sinsemellan olika ekonomiska förutsättningar att förverkligas baserat på bottenbeskaffenhet i etableringsområdet, vindresurs, förutsättningar för elnätsanslutning och tillgång till övrig infrastruktur etc. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är det viktigt att de energiutvinningsområden med bäst förutsättningar att realiseras inte blockeras av mindre konkurrenskraftiga lokaliseringar från projekt som ligger före i tillståndsprocessen. Att Svenska Kraftnät prioriterar anslutningserbudanden till de aktörer som först erhåller nödvändiga tillstånd innebär en risk att mer konkurrenskraftig utbyggnad av havsbaserad vindkraft försvåras genom att dessa inte erbjuds elnätsanslutning. Tildelning av nätanslutning bör därför i stället erbjudas de projekt som först nått en mognadsgrad där de kan avtala om beställning av anslutningen.

Samma problematik uppstår när kumulativ påverkan på andra intressen ska bedömas. Projekt som kommit långt i tillståndsprocessen men med sämre ekonomiska förutsättningar för genomförande får inte försämra möjligheterna för andra projekt under obegränsad tid. Detta skulle kunna återigen kunna medföra att icke realiserbara projekt blockerar realiserbara projekt på grund av att tillståndsprocessen genomförts snabbare eller tidigare med effekten att inga projekt genomförs. Bägge beskrivna situationerna skulle kunna undvikas om staten i stället anvisar och upphandlar utpekade etableringsområden, vilket för närvarande utreds i ett särskilt regeringsuppdrag².

Det kan förtydligas att utöver anslutning till Svenska Kraftnäts transmissionsnät är anslutning av havsbaserad vindkraft till lokalnät och regionnät även möjligt, vilket kan korta ledtider för anslutning. Det är också ett effektivt sätt att mer direkt koppla samman industriella anläggningar och elproduktion.

Det är viktigt att samhällskritisk infrastruktur i form av kablar, rör och ledningar för att överföra energi, data eller andra flytande eller gasformiga ämnen kan förläggas inom hela havsområdet. Exempel på olika medier som kan behöva överföras i havet i den framtida teknikutvecklingen är vätgas, bio- eller naturgas, koldioxid, e-bränslen såsom metanol eller ammoniak med mera. Förslagshandlingen beskriver på ett bra sätt att denna typ av anläggningar ska möjliggöras där det är lämpligt.

Konsekvenser ur bedömningsdimensioner

Ekonomisk dimension

Tillgång till leveranssäker, hållbar och konkurrenskraftig el är en förutsättning för att Göteborgs industri och stadens klimatomställning ska kunna utvecklas i en positiv riktning. Utbyggnad av storskalig havsbaserad vindkraft på Västkusten bidrar till att möta det ökande elenergibehovet och medför dämpande effekt på

² En ordnad prövning av havsbaserad vindkraft, Regeringen Dir. 2023:61/Dir. 2024:33

elpriser i det elprisområde som Göteborg tillhör. Mer vindkraft i Västsverige ger Göteborgs industriföretag en konkurrensfördel som främjar den industriella utvecklingen. Detta skapar förutsättningar för jobbtillväxt och ökade skatteintäkter från planerade investeringar i befintliga och nya industrier, samt i deras leverantörskedjor. Energisäkerheten ökar när beroendet av importerad energi minskar.

Ekologisk dimension

Genom att skapa förutsättningar för mer förnybar elproduktion möjliggörs klimatomställning av fossilbränslebaserade verksamheter inom industri och transport, vilket är en förutsättning för att Göteborgs klimatmål ska kunna uppnås i linje med Borgmästaravtalet och Miljö- och klimatprogrammet för Göteborgs Stad.

Social dimension

Stabil elförsörjning till konkurrenskraftiga elpriser skapar förutsättningar för Göteborgs företag och verksamheter att vidareutvecklas vilket skapar arbetstillfällen av nytta för stadens invånare. Omvänt kan otillräcklig tillgång av el innebära att företag tvingas lägga framtidsinriktade investeringar på annan plats vilket medför att arbetstillfällen uteblir och istället minskar³. Utbyggnad av havsbaserad vindkraft bidrar positivt till att motverka sådan samhällsutveckling.

Göteborg som ovan

GÖTEBORG ENERGI AB

Per-Anders Gustafsson, VD

³ Bedömning av sysselsättningseffekter från otillräcklig tillgång av eleffekt till etableringar i tillverkningsindustrin i Västra Götaland, Västra Götalandsregionen 2024

§ 123 Dnr MKN-2024-7943

Yttrande till kommunstyrelsen över granskning av förslag till ändrade havsplaner, SLK-2024-00596

Beslut

1. Miljö- och klimatnämnden skickar över miljöförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen, som eget yttrande över Havs och vattenmyndighetens remiss Förslag till ändrade havsplaner.
2. Miljö- och klimatnämnden föreslår, i syfte att kunna garantera en potentiell energiutvinning om minst 10 TWh, att Planalternativ 3 utökas med ytterligare ett av de två energiområdena i nära anslutning till Göteborgs kommungräns, under förutsättning att flyttfågelkorridoren hålls intakt.

Sarah Ullmark (M), Mattias Kindstrand (M), Tomas Holst (D), Tony Liljendahl (SD) och Jonathan Ahlström (L) avstår från att delta i beslut 2.

Handlingar

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2024-08-16 med bilaga.

Tilläggsyrkande från MP, S och V.

Yrkanden

Karin Pleijel (MP) med instämmande av C yrkar bifall till förvaltningens förslag och tilläggsyrkandet från MP, S och V.

Sarah Ullmark (M) med instämmande av D, L och SD yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Protokollsanteckning

Ledamöterna från SD antecknar bifogat yttrande till protokollet.

Handlingar skickas till

Kommunstyrelsen

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2024-08-27

Dag för justering

2024-08-30

Vid protokollet

Sekreterare

Sara Alander

Ordförande

Karin Pleijel (MP)

Justerande

Tomas Holst (D)

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla 2024-08-30.

2024-08-26

Yrkande angående – Yttrande till kommunstyrelsen över Havs- och vattenmyndighetens inbjudan till granskning av förslag till ändrade havsplaner

Förslag till beslut

I Miljö och klimatnämnden:

1. Planalternativ 3 utökas med ytterligare ett av de två energiområdena i nära anslutning till Göteborgs kommungräns under förutsättning att flyttfågelkorridoren hålls intakt. Detta för att kunna garantera en potentiell energiutvinning om minst 10 TWh.
2. Att i övrigt bifalla tjänsteutlåtandet.

Yrkandet

Det finns en god tanke i förvaltningens svar att balansera energibehov mot naturvårdsintressen. Det är självklart viktigt att undvika stora, respektive medelstora, negativa effekter på fåglar och fladdermöss. Samtidigt finns det ett akut behov av att öka tillgången på förnybar el i vår region, ur klimatsynpunkt, för att fasa ut vårt beroende av icke-förnybara energikällor. Dessutom vet vi att den accelererande klimatförändringar kommer att leda till försurade hav med försämrade överlevnadsmöjligheter för framför allt skaldjur, både musslor, ostron, räkor och kräftor. Den ökar även risken för marina värmeböljor, vilket riskerar att slå ut många marina djur och leda till att nya potentiellt farliga marina bakterier etablerar sig i våra vatten. Att möjliggöra att energisystemet ställs om från icke-förnybara energikällor är därför nödvändigt, inte bara ur klimat- utan även miljösynpunkt, och det är framför allt vind- och solenergi som kan säkra tillgången till ren elektricitet i närtid. Det vill säga inom de närmsta 5–10 år. Därav anser vi inte det rimligt att förorda den lägsta möjliga nivån på vindkraftsutbyggnad som i förvaltningens tjänsteutlåtande.

Med anledning av detta föreslår vi att planalternativ 3 utökas med ytterligare ett av de två energiområdena i nära anslutning till Göteborgs kommungräns, under förutsättningen att flyttfågelkorridoren hålls intakt, för att åtminstone kunna garantera en potentiell energiutvinning om 10 TWh. Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden har slutit en överenskommelse om att agera gemensamt för att snabba på utbyggnaden av el i de 49 kommunerna. Där målet är en fördubbling av regionens elproduktion redan till 2030, det motsvarar 15–20 TWh. Den planerade havsbaserade vindkraften inom havsplanerna i Västerhavet är därav ett bra första steg på vägen och av stor betydelse för överenskommelsens målpuppfyllelse. Ytterligare anser vi det viktigt att möjligheten finns

att utöka utbyggnaden av havsbaserad vindkraft därutöver ifall den uppskattade potentialen för utbyggnad av övriga kraftslag innan år 2030 inte uppnås.

Länsstyrelsen i Västra Götaland beskriver i sitt samrådsyttrande till de nya havsplanerna att området mellan V357 och V359 inte är tillräckligt stort för att minska barriäreffekten och kollisionsrisken för migrerande fågel. Därför föreslår vi att de nya havsplanerna endast inkluderar ett av dessa två föreslagna energiområden, och detta under förutsättningen att flyttfågelkorridoren hålls intakt.

Ett område som lyfts fram i svaret är påverkan på landskapsbilden. Samtidigt vet vi att stigande havsnivåer riskerar att orsaka betydande skador och stora kostnader för kustkommuner. Det omfattande arbetet med att översvämningssäkra stadens kajer är ett exempel på det och samma problematik finns längs hela västerhavet. Därför måste en eventuell negativ påverkan på landskapsbilden ställas mot den mycket större åverkan som skadade kajer, hamnar och hus innebär om inte havsvattenhöjningen bromsas in. Ytterligare kan tilläggas att den ofta påtalade ”obrutna horisonten” i många fall inskränks redan idag av fartyg belägna utanför kusten i väntan på att få plats i Göteborgs Hamn.

Det finns mycket som pekar på att det storskaliga fisket och framför allt bottentrålfisket behöver minska för att bibehålla livskraftiga fiskbestånd, en rik biologisk mångfald samt upprätthålla havsbottenarnas enorma kollagring. Det bör även nämnas att storskaligt fiske påverkar övriga bedömningsaspekter i planförslaget såsom ”Bottenmiljöer”, ”Fisk och fiskelek” och ”Marina däggdjur”. Både i Östersjön och nu senast Öresund finns det tecken på en kollaps av både strömmings- och torskbestånden. Detta får inte tillåtas ske i norra Västerhavet. Det är därför viktigt att fiskeindustrins intressen tydligt balanseras mot naturvårdsintressen framgent. Avslutningsvis vill vi betona att utbyggnaden av havsbaserad vindkraft och upprätthållandet av en hållbar havsmiljö går att förena, yrkesfisket måste däremot förändras både vad gäller metoder och omfattning om vi ska kunna nå en hållbar havsmiljö ur flera aspekter.

2024-08-27

(SD)

Protokollsanteckning ärende 16, Yttrande till kommunstyrelsen över Havs-och vattenmyndighetens inbjudan till granskning av förslag till ändrade havsplaner, SLK-2024-00569

Vi inom SD är i sig inte negativa till tilläggsyrkandet men då yrkandet lades in sent räcker inte tiden till för att kunna sätta sig in i konsekvenserna av detsamma.

Därmed bifall vi Tjänsteutlåtandet men avstod att rösta på tilläggsyrkandet.

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2024-08-16
Diarienummer 2024-7943

Handläggare
Jenny Toth
Telefon: 031-368 38 84
E-post: jenny.toth@miljo.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över Havs- och vattenmyndighetens inbjudan till granskning av förslag till ändrade havsplaner, SLK-2024-00569

Förslag till beslut

Miljö- och klimatnämnden skickar över miljöförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen, som eget yttrande över Havs och vattenmyndighetens remiss Förslag till ändrade havsplaner.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har gett miljö- och klimatnämnden möjlighet att yttra sig över Havs- och vattenmyndighetens (HaV) remiss om granskning av förslag till ändrade havsplaner, senast den 22 juli 2024. Miljöförvaltningen har begärt och fått förlängd remisstid till den 30 augusti 2024 för behandling i miljö- och klimatnämnden den 27 augusti 2024. Remissen är det sista tillfället att lämna synpunkter på havsplanerna, innan de skickas till regeringen för beslut senast 31 december 2024. Revisionen av havsplanerna syftar till att möjliggöra energiutvinning i havet, via vindkraft, med ytterligare 90 terawattimmar (TWh) årlig elproduktion utöver de områden som finns i de beslutade havsplanerna.

Miljöförvaltningen är positiv till att konsekvensbeskrivningen har utvecklats med tre planalternativ, och förvaltningen förordar alternativ tre som är det alternativ som ger minst potentiell negativ påverkan på naturvärden och andra intressen samtidigt som det ger planmässiga förutsättningar för realisering av målbilden för energiutvinning.

Miljöförvaltningen är positiv till att HaV har tillgodosett synpunkten att område V319 i Göteborg ska betecknas med "n" så att vägledningen anger särskild hänsyn till höga naturvärden. Förvaltningen ser fortsatt behov att utveckla planerna och konsekvensbeskrivningen när det gäller undervattensbuller, samt att kommunernas lokala miljömål ska inkluderas i planerna. Slutligen bedömer förvaltningen att den analys av planernas påverkan på yrkesfisket som nu utförs även bör inkludera analys av hur fiskbestånden påverkas av att fiske, inklusive bottentrålning, ges företräde i så stora områden.

Bedömning ur ekonomisk dimension

En utbyggnad av vindkraften kan stärka konkurrenskraften. Planen omfattar dock inte anslutning till land så det går i nuläget inte att veta var den producerade elen kan komma att användas.

Bedömning ur ekologisk dimension

Bedömningen ur ekologisk dimension utvecklas under rubriken Förvaltningens synpunkter.

Bedömning ur social dimension

Ökad produktion av förnybar energi kan bidra till att begränsa klimatpåverkande utsläpp. Detta i sin tur kan leda till mer jämlika livsvillkor.

Bilaga

1. Länk till [Remiss om förslag till ändrade havsplaner för Sverige, granskningshandling](#)

Ärendet

Kommunstyrelsen har gett miljö- och klimatnämnden möjlighet att yttra sig över Havs- och vattenmyndighetens remiss om granskning av förslag till ändrade havsplaner, dnr SLK-2024-00569, senast den 22 juli 2024. Miljöförvaltningen har begärt och fått förlängd remisstid till den 30 augusti 2024 för behandling i miljö- och klimatnämnden den 27 augusti 2024.

Miljöförvaltningen har bedömt förslagen i remissen och tagit fram förslag till yttrande som redovisas i detta tjänsteutlåtande.

Beskrivning av ärendet

Remissen är en inbjudan till granskning av Havs- och vattenmyndighetens (HaV) förslag till ändrade havsplaner med tillhörande konsekvensbeskrivning. Till planerna finns ett kartstöd på webben. Remissen är det sista tillfället att lämna synpunkter på havsplanerna som senast den 31 december 2024 ska skickas från HaV till regeringen, som är den instans som beslutar om planerna. Revisionen av havsplanerna syftar till att möjliggöra energiutvinning i havet, via vindkraft, med ytterligare 90 terawattimmar (TWh) årlig elproduktion utöver de områden som finns i de beslutade havsplanerna. Tillsammans med tidigare planering innebär det att målsättningen är att möjliggöra energiutvinning via vindkraft med 120 TWh. Revisionen av planerna är en del i att möta Sveriges ökade behov av elenergi som beräknas uppgå till 300 TWh per år 2045.

Miljö- och klimatnämnden har tidigare behandlat förslagen till ändring av havsplanerna i samrådsskedet, genom ett yttrande den 21 november 2021 § 213 till kommunstyrelsen.

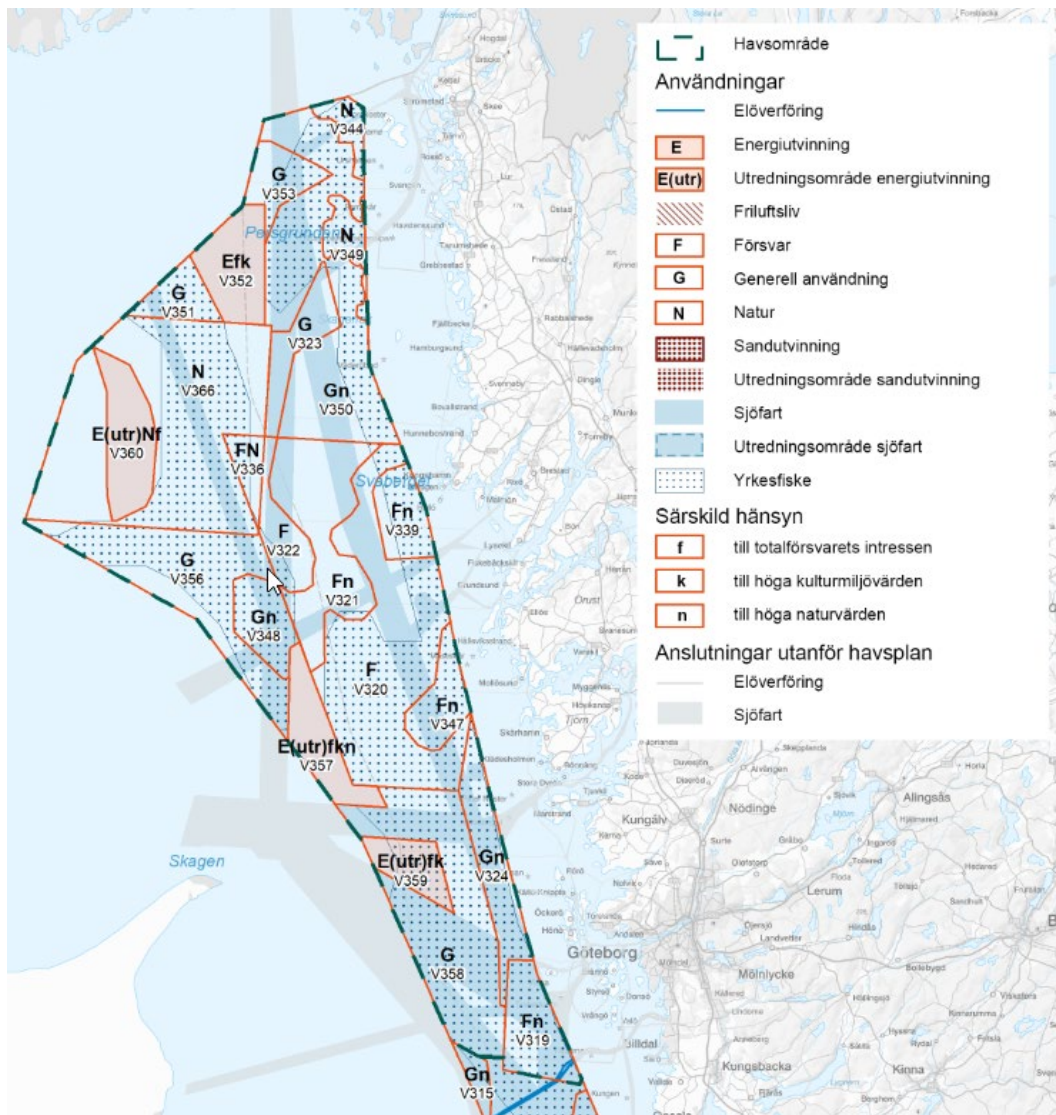
Frågor som HaV gärna vill ha svar på i granskningen är:

- Hur ser ni på de ändringar som gjorts i havsplanerna efter samrådet?
- Hur ser ni på de ändringar som gjorts i konsekvensbeskrivningen efter samrådet?
- Hur kan vi förbättra förslaget till ändrade havsplaner?

Havs- och vattenmyndighetens förslag till reviderade havsplaner

HaV reviderar tre nationella havsplaner – en för Bottniska viken, en för Östersjön och en för Västerhavet. Planerna är strategiska och ger vägledning kring vad som är den bästa användningen av havet. Planerna ska förena näringspolitiska mål, sociala mål och miljömål.

De användningar som markeras i plankartorna i förslaget är: elöverföring, energiutvinning, friluftsliv, försvar, generell användning, kultur, natur, sandutvinning, sjöfart samt yrkesfiske. Havsplanerna inkluderar också utredningsområden och områden där särskild hänsyn ska tas till höga naturvärden, till höga kulturmiljövärden eller till totalförsvarets intressen (se Figur 1).

Figur 1. Plankarta över norra Västerhavet i Granskningsversionen. Bild från HaVs Förslag till ändrade havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet Granskningsversion (dnr 2024-001194).

Vägledningen i föreliggande förslag skiljer sig från beslutade planer när det gäller användningen energiutvinning och vägledningen om särskild hänsyn till höga naturvärden. Planhandlingen har i granskningsförslaget förändrats genom att strukturen i text och tabeller är förtydligad, samt att kapitlet om planförutsättningar lyfts ut och ligger i en bilaga. I samrådet fanns det med alternativa områden för energiutvinning, men i granskningsförslaget har dessa tagits bort eller omvandlats till antingen områden för energiutvinning eller utredningsområden. I utredningsområden ska särskild hänsyn tas till höga naturvärden, höga kulturmiljövärden eller totalförsvarets intressen. När det gäller totalförsvarets intressen hanterar granskningsförslaget bara öppna intressen, för att skyddsvärd information inte får röjas.

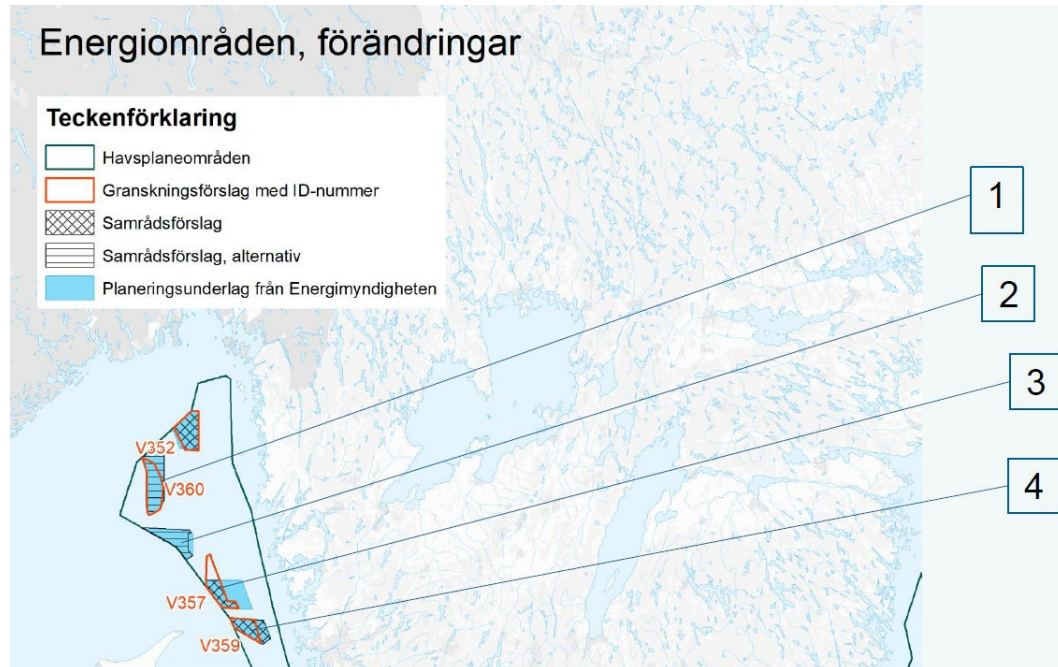
Områden som anges som områden för energiutvinning eller utredningsområden i planförslaget möjliggör teoretiskt sett för betydligt mer elproduktion än målsättningen på 120 TWh. Anledningen till att så omfattande områden föreslås är att det finns flera osäkerheter som gör att alla områden i sin helhet inte bedöms kunna tas i anspråk. Att havsplanerna anger företräde ger möjligheter för kommande beslut, men energiprojekten

behöver prövas i tillståndsprocesser, och i samband med det kan krav ställas på anpassning i förhållande till bland annat lokala förutsättningar och planerad verksamhet.

Göteborgs Stad ligger i anslutning till planområdet för norra Västerhavet och miljöförvaltningen har fokuserat sin granskning till den delen av förslaget. Sammanfattning nedan och förvaltningens synpunkter omfattar därför endast norra Västerhavet.

I de nu gällande planerna finns inga områden utpekade för energiutvinning i norra Västerhavet. I samrådsskedet fanns ett utpekat område med användningen energiutvinning (V352), väster om Kosterhavets nationalpark. Utöver det fanns det två utredningsområden för energiutvinning (V357 och V359) och två alternativa utredningsområden med användning energiutvinning (V355 och V360).

Efter plansamrådet har ändringar gjorts i energiområden med hänsyn till riksintresseanspråk för yrkesfisket och fiskets bedrivande. Ett område (V356, tidigare V355, markerat som 2 i figur 2) föreslås inte längre ges företräde för energiutvinning, och anledningen till detta är att minska planens påverkan på yrkesfisket. Område V359 (markerat som 4 i figur 2) har en ny mer västlig avgränsning, och har totalt sett minskat i omfattning. Syftet med justeringen är också här att minska den samlade påverkan på yrkesfisket. Område V357 (markerat som 3 i figur 2) har utökats norrut, utifrån målbilden i regeringsuppdraget och en samlad bedömning av påverkan på andra intressen. Område V360 Nordvästra Bratten (markerat som 1 i figur 2) har minskad utbredning för att minska påverkan på yrkesfisket. Område V352 kvarstår som utpekat område för energianvändning.

Figur 2. Förändringar i energiområden i norra Västerhavet mellan samrådsförslaget och granskningsförslaget av havsplanerna.

I arbetet med revidering av havsplanerna har HaV även sett över områden med särskilt höga naturvärden, som i plankartan betecknas med ”n”. Där ska särskild hänsyn tas till höga naturvärden vid förvaltning, planering och tillståndsprövning. I samrådet fanns ett nytt område med särskild hänsyn till höga naturvärden i norra Västerhavet, område V357,

för att stärka hänsyn till fågellivet. Detta är kvar i granskningsversionen. Efter samrådet har fler områden med särskild hänsyn till höga naturvärden tillkommit. Ett exempel är att V318 har slagits samman med V319 och hela området betecknas nu med ”n”, vilket är något som efterfrågades av miljö- och klimatnämnden i samrådet.

Konsekvensbeskrivning

I konsekvensbeskrivningen redogörs för vilka konsekvenser den föreslagna havsplanen har på miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter. Fokus ligger på bedömningar av konsekvenser av föreslagna energiområden för havsbaserad vindkraft, eftersom nya förslag till energiområden är den största skillnaden mot redan antagna havsplaner.

Havsplanernas vägledning bedöms ge både positiva och negativa bidrag till Sveriges nationella miljömål. Störst positiv effekt är på Begränsad klimatpåverkan genom förutsättningar för utbyggnad av havsbaserad vindkraft. Störst negativ effekt är på Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ett rikt växt- och djurliv, samt God bebyggd miljö genom att utbyggnad av havsbaserad vindkraft påverkar marina naturmiljöer och förändrar landskapsbilden.

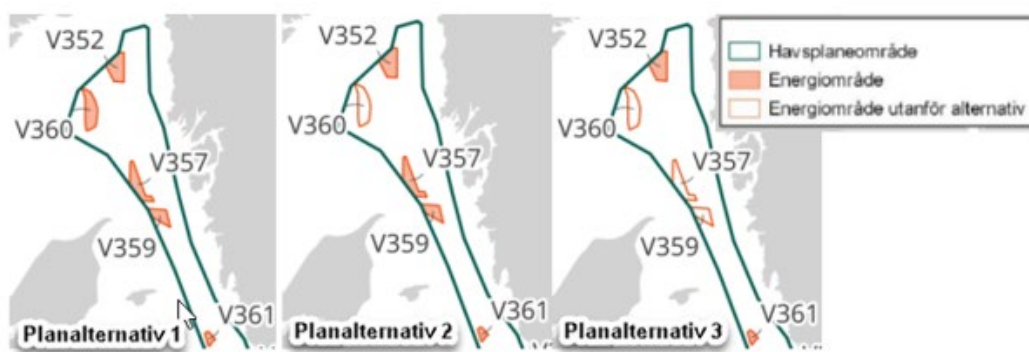
Havsplanen kan påverka flera av havsmiljödirektivets deskriptorer, främst för sjöfågel, bottenmiljöer, marina däggdjur, hydrografiska förhållanden och undervattensbuller. Även om det är möjligt att begränsa påverkan i tillståndsprocessen, finns osäkerheter kring påverkan från storskalig utbyggnad av vindkraften. Det handlar bland annat om risker för hydrografiska förändringar inklusive följd effekter. Just hydrografiska effekter håller HaV fortfarande på att bedöma i samverkan med SMHI och bedömningar med avseende på hydrografi kan komma att förändras till slutversionen.

Förändringar i konsekvensbeskrivningen efter samrådet är i huvudsak:

- Dispositionsändring med tydligare utgångspunkt i miljöbalkens 6 kapitel om strategisk miljöbedömning.
- Inledande kapitel om generella miljöeffekter.
- Tydligare redovisning av kumulativa effekter genom bedömning av tre planalternativ.
- Bedömning av effekter på landskap.
- Bedömning av effekter på fladdermus.
- Bättre metod för bedömning av effekter på friluftsliv och kulturmiljö.
- Översyn av bedömningar av påverkan på yrkesfiske, men denna ska kompletteras med helhetsresultat från Sveriges lantbruksuniversitet och Lunds universitet.
- Tillägg om effekter på vandrande fisk från SLU Aqua¹.
- Tydligare koppling till bedömning av god miljöstatus enligt havsmiljöförordningen till exempel för bottenmiljöer.
- Försvarsperspektivet är inkluderat (i viss mån).

¹ SLU Aqua är institutionen för akvatiska resurser på Sveriges lantbruksuniversitet.

En förändring sedan samrådet är att nya planalternativ tagits fram enligt punkt tre ovan. Vägledningen i huvudalternativet (planalternativ 1) är att områden för energiutvinning bör kunna tas i anspråk så att det motsvarar sammanlagt 120 TWh årlig elproduktion i de tre havsplaneområdena. Detta motsvarar knappt 40 procent av de planerade energiområdenas sammanlagda yta. Förslaget innebär alltså en sextioprocentig överplanering med hänsyn till osäkerheter i tillämpningsskedet. De två kompletterande planalternativ som har tagits fram ska möjliggöra bedömningar av vad en realistisk realisering av havsplanernas vägledning innebär. Planalternativ 2 utgörs av områden baserade på urval av energiområden utifrån resurseffektivitet i energiutvinning utgående från avstånd från land, vattendjup och vindförutsättningar. Planalternativ 3 är energiområden med minst omfattande intressekonflikter och konsekvenser. Se figur 3 för jämförelse mellan utpekade energiområden i planalternativen. Tabell 1 nedan visar bedömningen av effekt på andra intressen av planalternativen för Västerhavet.

Figur 3. Planalternativ i norra Västerhavet.

Västerhavet

Bedömningsaspekt	Planalternativ 1	Planalternativ 2	Planalternativ 3
Fågel	-4	-4	-3
Fladdermöss	-3	-3	-2
Marina däggdjur	-3	-2	-2
Bottenmiljöer	-2	-2	-1
Fisk och fisklek	-2	-2	-1
Befolkning och hälsa	0	0	0
Klimat	4	3	2
Landskap	-4	-4	-2
Kulturmiljö	-3	-3	-2
Friluftsliv	-4	-4	-3
Energi	4	4	2
Sjöfart	-1	0	-1
Yrkesfiske	-4	-4	-3

Stor positiv effekt	4
Medelstor positiv effekt	3
Liten positiv effekt	2
Marginell positiv effekt	1
Ingen effekt/eller +/- 0	0
Marginell negativ effekt	-1
Liten negativ effekt	-2
Medelstor negativ effekt	-3
Stor negativ effekt	-4

Tabell 1. Tabellen visar en samlad bedömning för Västerhavets havsplaneområde utifrån de olika planalternativen. Tabellen är hämtad från Havs- och vattenmyndighetens dokument Konsekvensbeskrivning av förslag till ändrade havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet Granskningsversion.

I planförslaget för Västerhavet finns förslag till energiområden i viktiga flyttstråk för fågel, vilket innebär stor risk för negativ påverkan. V357 och V359 riskerar att påverka en flyttfågelkorridor som under vårflyttningen används av rovfåglar, varav många är

rödlistade. Risken för kollisioner och barriäreffekter är hög då området ligger mitt i en förhållandevis smal flyttkorridor. Passagen används även av fladdermöss. Tillsammans med V359, kan V357 även utgöra en risk för fågelarter som rör sig i nord-sydlig riktning mellan Skagerrak och Kattegatt. Utbyggnad av vindkraft här skulle också ge en kumulativ negativ effekt på tumlare i både norra och södra delen av Västerhavet. Påverkan på säl anses inte bli betydande. Effekterna på bottenmiljöer bedöms bli begränsade. För bottenlevande organismer kan vindkraftfundament och liknande skapa nya livsmiljöer och underlag där larver kan slå sig ner och nya populationer kan etableras, till exempel av blåmusslor. Samtidigt kan främmande arter, som till exempel stillahavsstronet också etablera sig där. En potentiell positiv lokal nettoeffekt kan uppkomma om energianvändning ersätter bottentrålning i områden särskilt i norra Västerhavet. Begränsningar i yrkesfisket kan minska fisketrycket, gynna fiskbestånd och dess återhämtning vad gäller olika fiskarter över tid, men nuvarande kunskap om detta är bristfällig så slutsatser är svåra att dra. Påverkan på yrkesfisket av energianvändning kan även innebära att fisket intensifieras i intilliggande områden med ökad belastning i dem. Nettoutfallet skulle i så fall bli det samma när det gäller påverkan på fiskbestånden. Havsplanens vägledning om särskild hänsyn till höga naturvärden kan dock bidra till ett mer skonsamt fiske genom nya bestämmelser.

Påverkan på befolkning och hälsa kan röra sig om påverkan från buller, skuggning, hinderbelysning eller indirekt via luftutsläpp eller utsläpp av kemiska föroreningar. Utifrån de föreslagna energiområdenas avstånd till bostäder, bedöms vindkraftsetablering i Västerhavet inte medföra någon betydlig förhöjd risk för buller- eller ljusstörningar. Visuellt påverkan från vindkraftsparker kan upplevas som störande beroende på vindkraftsparkens omfattning, utformning och avstånd till kust eller skärgård. En högre risk för sjöolyckor bedöms indirekt kunna medföra en högre risk för negativa effekter på människors hälsa.

Ur kulturmiljö- och friluftslivssynpunkt bedöms planens förslag till energiområden särskilt i Halland ha en stor negativ effekt. I norra delen av Västerhavet är energiområdena lokaliserade längre från kusten men omfattar å andra sidan stora arealer i havsområdet.

För effekter relaterat till klimat, vatten och luft är bedömningen att havsplanens vägledning har en positiv effekt eftersom den vägleder om ökade möjligheter för förnybar energiproduktion som kan ersätta fossila energislag.

Potentiell påverkan på sjöfarten i Västerhavet bedöms vara relativt liten, förutsatt att tillstånd för etablering av vindkraftparker beaktar befintliga rekommendationer och behov av säkerhetsavstånd.

Påverkan på yrkesfisket av energiområdena i havsplanen för Västerhavet bedöms innebära en potentiell stor påverkan i planområdet, främst när det gäller räkfiske, samt bottentrålning efter kräfta och fisk. Påverkan på yrkesfisket kan även innebära följd effekter på värdekedjor, egenförädling, beredningsindustri, berörda landningshamnar och kommunala intressen.

Förvaltningens bedömning

Miljöförvaltningen bedömer att de förändringar HaV gjort när det gäller texter och struktur i de olika dokumenten efter samrådsskedet är bra och har ökat tydligheten. Konsekvensbeskrivningen och den samlade bedömningen för Västerhavet med de tre olika planeringsförutsättningarna motiverar övergripande vad de negativa och positiva effekterna av de olika planförslagen blir. Förhoppningen är att havsplanen med väl motiverade ställningstaganden ska bidra till långsiktig hållbar utveckling genom att den ger vägledning om bästa möjliga lokalisering i samband med tillståndsprövning för vindkraft, samt om minimering av de kumulativa effekterna.

Miljöförvaltningen förordar planalternativ 3

Miljöförvaltningen förordar planförslag 3 som ger minst potentiell negativ påverkan för det marina växt- och djurlivet, fåglar, fladdermöss och för landskapsbilden. Förslaget bidrar också till ökad sjösäkerhet med minskad risk för miljöolyckor och en socio-ekonomisk acceptans för havsbaserad vindkraft då de negativa konsekvenserna för yrkesfisket och friluftslivet begränsas. Planförslaget bedöms för Västerhavet ge bäst förutsättningar för vindkraften att samexistera med övriga intressen och är också det förslag som ligger närmast havsplaneringens syfte och mål. Sett även till miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Hav i balans samt levande kust och skärgård och Ett rikt växt- och djurliv så är det en havsplan enligt planförslag 3 som ger bäst möjligheter att nå dessa tre mål. Utbyggnad med 20 TWh i Västerhavet enligt planförslag 1 är olämplig på grund av de negativa konsekvenserna det skulle orsaka för naturmiljön, friluftsliv, kulturmiljö och landskap, sjöfarten och yrkesfisket. Havsplanering för en sådan omfattande exploatering av Västerhavet ger inte bra vägledning för att hantera de intressekonflikter och bevarandevärden som finns.

Utifrån ett ansvarsperspektiv är det rimligt att i den mån det är möjligt för kommuner och regioner, verka för att producera den el som respektive område behöver. Samtidigt har olika kommuner olika förutsättningar att realisera detta. Det är inte heller nödvändigtvis så att det är samhällsekonomiskt effektivt att alla kommuner och regioner är helt självförsörjande på el. Det är dock viktigt att alla aktörer i samhället bidrar för att lösa det stora behov av el som finns både på kort och på medellång sikt. Havsplanen för Västerhavet vägleder om potentiell energiutvinning om 21 TWh, vilket skulle utgöra ett viktigt energitillskott till delar av västra Sverige. Samtidigt bedömer miljöförvaltningen att planförslag 1 (21 TWh) och 2 (17 TWh) har för stor negativ påverkan på andra områden. HaV bedömer att planförslag 3 skulle kunna generera omkring 7 TWh el/ år, vilket motsvarar cirka 30 procent av havsplanens samtliga energiområden på cirka 21 TWh. Detta är lägre än Energimyndighetens målbild om 20 TWh, samt lägre än havsplanens målbild om 40 procent realisering av energiområdena i planförslag 1. Samtidigt bedömer HaV själva att alla tre planalternativen ger planmässiga förutsättningar för realisering av målbilden om 120 TWh.

Länsstyrelsen i Västra Götaland har tagit fram en behovsanalys av elanvändning, produktion och distribution i Västra Götaland². Där framgår att havsbaserad vindkraft har störst potential att bidra med el till regionen till 2030 och 2045. Övriga kraftslag har dock också betydande potential att bidra med elenergi- och effekt till 2030 och 2045. Precis

² RISE Rapport P120009:01, [Behovsanalys av elanvändning, produktion och distribution i Västra Götaland på kort och lång sikt, kunskapsunderlag till Länsstyrelsen](#)

som i underlagen som presenteras för havsplanerna är det inte realistiskt att tro att all den potential som beskrivs i behovsanalysen för Västra Götalandsregionen kommer realiseras i praktiken. Den visar dock på att tillförseln av el genom planförslag 3 kan räcka i kombination med annan kraftproduktion i regionen för att möta det uppskattade elbehovet. För att minska behovet av ny elproduktion kan aktörer i regionen fokusera mer på andra verktyg såsom flexibilitet, lagring, effekthandel och energieffektiviserande åtgärder. Det kan skapa förutsättningar för en effektiv användning av energi och effekt. Om potentialen för elproduktion blir begränsad till havs, behöver aktörerna i energisystemet arbeta mer med de ovan nämnda verktygen. HaV bedömer själva att alla tre planförslag för norra Västerhavet har förutsättningar att realisera den nationella målbilden om 120 TWh. Konsekvenserna av planalternativ 1 och 2 är dock betydande för flera områden. Dessutom finns det stor potential i Västra Götalandsregionen att bidra med den elproduktion som efterfrågas i regionen på andra sätt.

Länsstyrelsen i Västra Götaland har i sitt samrådsyttrande betonat att det råder kunskapsbrist om förhållandet mellan barriäreffekt och termikflygande rovfåglar, och gör bedömningen att området mellan V357 och V359 inte är tillräckligt stort för att minska barriäreffekten och kollisionsrisken för migrerande fågel. Miljöförvaltningen anser att när det gäller påverkan på fågel och tumlare bör försiktighetsprincipen användas mer i planerna, det vill säga att i områden där det finns risk för **stora negativa effekter** på naturvärden bör inte ges företräde till energiutvinning.

Miljöförvaltningen är positiva till att HaV har tillgodosett synpunkten att område V319 i planen för norra Västerhavet ska betecknas med "n" så att vägledningen anger särskild hänsyn till höga naturvärden.

Utveckla vägledningen i relation till undervattensbuller

Miljö- och klimatnämnden efterfrågade i samrådsskedet att det skulle framgå var etableringstakten ska hållas nere på grund av de osäkerheter som finns kring konsekvenser på djurlivet, till exempel påverkan av undervattensbuller på tumlare. Detta går inte att utläsa i granskningsförslaget, men HaV har i samrådsredogörelsen kommenterat att det tagits fram tröskelvärden för marint undervattensbuller under 2023, och dessa ska tillämnas i tillståndsprovningen. Det pågår också forskningsprojekt som arbetar med frågan och HaV arbetar med underlagsdata för bedömning av havsmiljöstatus. Miljö- och klimatnämnden bedömer fortfarande att havsplanernas vägledning skulle bli tydligare genom att de kompletteras med information om i vilka av de utpekade energiområdena det är viktigt att hålla etableringstakten nere på grund av konsekvenser på djurlivet. De tröskelvärden för undervattensbuller som tagits fram och som ska tillämnas i tillståndsprovningar kan med fördel också presenteras i havsplanerna. Det bör vidare framgå om tillämpningen av dessa tröskelvärden med större säkerhet möjliggör etablering i känsliga områden. Det behöver också framgå hur ny kunskap om undervattensbuller och dess påverkan på däggdjur kan kopplas till planen under kommande planeringsperiod.

När det gäller undervattensbuller efterfrågar miljöförvaltningen också följande förtydligande i konsekvensbeskrivningen:

- Att text utvecklas om att anläggning och avveckling av vindkraftsverk kan medföra undervattensbuller i anslutning till de tabeller (tabell 3 i kap. 2.1 och tabell 6 i kap. 2.2.3) där de presenteras som typ av påverkan och möjlig hänsynsåtgärd.

- Gällande effekter på friluftsliv och turism, önskas i kapitel 4.3 och 4.4 fortfarande en beskrivning av bullrets påverkan på friluftsområden samt vilka riktvärden som finns (enligt synpunkt till Id 095.17 gäller det kap. 4.3.3., men efter omarbetningen inkluderas bullerperspektivet i kap. 4.3 och 4.4.)
- Förtydligande/korrigerande av sista meningen i kapitel 5.2.3. med rubrik Knubbsäl, där det nog fattas ett par ord: ”*Effekter från anläggningsfasen bedöms kunna minimeras till försumbara nivåer om skadelindrande bullerskyddsåtgärder i anläggningsfasen*”. Det skulle vara en fördel med exempel på åtgärder där en schablonmässig reduktion för respektive insats anges i det här sammanhanget.

Påverkan på miljön från totalförsvaret

Miljö- och klimatnämnden efterfrågade i samrådsskedet att kunskaperna om miljöpåverkan från försvaret, som har företräde i stora havsområden behöver utvecklas och användas mer i planeringsarbetet. Det kan handla om buller, över och under vatten, både impulsivt och kontinuerligt, eller risk för spridning av miljögifter. I granskningsversionen framgår att det inte görs någon bedömning på havsplanenivå för totalförsvarets intressen, men det finns beskrivningar av generella effekter i kapitel 2.4.4. Där framgår att Försvarmakten har ett behov av att öva även under de tider då växt- och djurlivet är som känsligast och att Försvarmakten därför har utvecklat en marinbiologisk kalender för att kunna planera in övningar med hänsyn till det marina livet. Miljöförvaltningen bedömer att det även fortsatt finns ett behov att förstå de kumulativa effekter som övningar i marin miljö kan ge upphov till i relation till övrig planering, även om uppgifter som kan betyda men för totalförsvaret eller rikets säkerhet inte får röjas. Kanske är det här ett område där samarbete mellan myndigheter kan utvecklas, också med tanke på rådande säkerhetsläge och ett sannolikt behov av ökade övningar i framtiden.

Översyn av bedömningar för yrkesfiske bör omfatta bedömningar av påverkan på fiskbestånden

Havs- och vattenmyndigheten skriver att en kompletterande analys av påverkan på yrkesfisket pågår och slutleverans beräknas vara klar i oktober 2024. Miljöförvaltningen anser att det finns behov att även bedöma hur fiskbestånden påverkas av fiske, direkt och indirekt, utifrån planens vägledning, utöver påverkan på själva yrkesfisket. Till exempel genom att beskriva potentiella kumulativa effekter när fisketrycket från trålning ökar i nya områden. Utifrån en rapport från miljöförvaltningen om samhällsekonomisk värdering av vattenkosystemtjänster³ diskuterades bland annat kostnadseffektiviteten och nyttan av en flyttning av trålningsgränsen i Göteborgs vatten. I denna rapport togs det fram en bild (Figur 4) av registrerade tråldrag (endast inhemska nationella yrkesfiskare; därtill tillkommer utländska fiskare) i Göteborgs kustvatten 2020–2021, vilken illustrerar hur området nyttjas för trålning.

³ Miljöförvaltningen, Göteborgs Stad, Rapportnummer 2022:09, Samhällsekonomisk värdering av vattenkosystemtjänster: Strategi i arbetet mot god vattenstatus i Göteborg

Figur 4. Registrerade tråldrag i Göteborg år 2020-2021. Bild ut rapporten *Samhällsekonomisk värdering av vattenkosystemtjänster: Strategi i arbetet mot god vattenstatus i Göteborg*, Miljöförvaltningen, Göteborgs Stad, Rapportnummer 2022:09.

Inkludera lokala miljömål i havsplanerna

Miljö- och klimatnämnden framförde i samrådsskedet att de nationella havsplanerna bör inkludera även lokala miljömål. Detta har inte kommenterats i samrådsredogörelsen. Miljöförvaltningen vidhåller att nationella havsplanerna bör inkludera även lokala miljömål. Den nationella klimatomställningen går för långsamt och det kumulativa utsläppsutrymmet krymper för varje år som går. Det räcker inte med att minska utsläppen dramatiskt om 10 eller 15 år, eftersom risken då är att det kumulativa utsläppsutrymmet övertrasseras. Göteborg är en av flera europeiska städer som ska bli klimatneutrala till 2030. Dessa mål är mer ambitiösa än EU:s och de nationella övergripande klimatmålen. Genom att inkludera de lokala perspektiven i havsplanerna kan förutsättningarna för att Göteborg ska bli klimatneutralt 2030 förbättras.

Peter Berntsson

Marcus Jahnke

Tillförordnad direktör

Avdelningschef

Datum: 2024-09-03

Ärendenummer: SLK-2024-00569 havochvatten@havochvatten.se

Diarienummer: 2024-001194□

Göteborgs Stads yttrande över Havs- och vattenmyndigheten - Inbjudan till granskning av förslag till ändrade havsplaner

Havsplanen för Västerhavet är uppdelad i två delar, norra och södra, där Göteborg ingår i norra. Göteborgs Stads bedömning har fokuserats till planen och konsekvensbeskrivningen för norra Västerhavet.

Göteborgs Stad är positiv till att ett omfattande beslutsunderlag har tagits fram i form av havsplaner med syftet att skapa förutsättningar för ökad energiutvinning i havet och bedömer att det kommer ge god vägledning inför avvägningar i kommande tillståndsansökningar. Göteborgs Stad konstaterar att de synpunkter som staden framförde i samrådet i stora drag har omhändertagits på ett tillfredsställande vis.

Konsekvensbeskrivningen och den samlade bedömningen för Västerhavet med de tre olika planalternativen motiverar övergripande vad de negativa och positiva effekterna av de olika planförslagen blir.

Göteborgs Stad bedömer att en snabb och effektiv regional och nationell utbyggnad av vindkraften och elnäten är avgörande för att möjliggöra övergången till förnybar energi och för att bidra till att uppfylla klimatmål i stadens miljö- och klimatprogram. Göteborgs Stad bedömer därför att planalternativen med den högre elproduktionen är att föredra, vilket pekar på planalternativ 1 och 2. I tillståndsprövningen behöver sedan hänsyn tas till de olika intressen som behöver kunna samexistera.

Göteborgs Stad vill lyfta vikten av att det ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är viktigt att de energiutvinningsområden med bäst förutsättningar att realiseras inte blockeras av mindre konkurrenskraftiga lokaliseringar från projekt som ligger före i tillståndsprocessen.

Göteborgs Stad noterar att landanslutningar inte hanteras i planen. Staden vill dock understryka vikten av anslutningen av havsbaserad vindkraft till transmissionsnätet på land samt anslutningsprocessen med erbjudanden om anslutning, eftersom dessa bidrar till en snabb och effektiv utbyggnad. Det kan förtydligas att utöver anslutning till Svenska Kraftnäts transmissionsnät är anslutning av havsbaserad vindkraft till lokal- och regionnät även möjligt, vilket kan korta ledtider för anslutning.

Göteborgs Stad vill understryka vikten av att samhällskritisk infrastruktur i form av kablar, rör och ledningar för att överföra energi, data eller andra flytande eller gasformiga ämnen kan förläggas inom hela havsområdet. Exempel på olika medier som kan behöva överföras i havet i den framtida teknikutvecklingen är vätgas, bio- eller naturgas,

koldioxid, e-bränslen såsom metanol eller ammoniak med mera. Göteborgs Stad noterar att granskningsförslaget beskriver att denna typ av anläggningar ska möjliggöras där det är lämpligt.

Göteborgs Stad vill framföra att det är positivt att HaV i granskningshandlingen betonar att det ska finnas ett säkerhetsavstånd mellan en vindkraftspark och ett fartygsstråk eller en farled och att detta ska fastställas i respektive tillståndsprojekt.

Göteborgs Stad noterar att Havs- och vattenmyndigheten gjort bedömningen att det inte är ändamålsenligt att i havsplanerna peka ut platser där dumpning anges vara mest lämplig användning av havsområdet. Det är problematiskt att Hav fortfarande väljer att inte peka ut lämpliga områden för deponier för muddermassor. Göteborgs stad anser att det i havsplanen behövs en kartläggning och avsättande av områden med djuphålor för muddermassor, som är en nödvändighet för Göteborgs hamn.

Göteborgs Stad är positiv till att HaV har tillgodosett synpunkten att område V319 i planen för norra Västerhavet ska betecknas med "n" så att vägledningen anger särskild hänsyn till höga naturvärden.

Göteborgs Stad har i samrådet efterfrågat ökad tydlighet avseende undervattensbuller och anser att vägledningen ytterligare behöver utvecklas avseende detta. Havsplanernas vägledning skulle bli tydligare genom att de kompletteras med information om i vilka av de utpekade energiområdena det är viktigt att hålla etableringstakten nere på grund av konsekvenser på djurlivet. De tröskelvärden för undervattensbuller som tagits fram och som ska tillämpas i tillståndsprövningar kan med fördel också presenteras i havsplanerna. Det bör vidare framgå om tillämpningen av dessa tröskelvärden med större säkerhet möjliggör etablering i känsliga områden. Det behöver också framgå hur ny kunskap om undervattensbuller och dess påverkan på däggdjur kan kopplas till planen under kommande planeringsperiod. När det gäller undervattensbuller efterfrågar Göteborgs Stad också följande förtydligande i konsekvensbeskrivningen:

- Att text utvecklas om att anläggning och avveckling av vindkraftsverk kan medföra undervattensbuller i anslutning till de tabeller (tabell 3 i kap. 2.1 och tabell 6 i kap. 2.2.3) där de presenteras som typ av påverkan och möjlig hänsynsåtgärd.
- Gällande effekter på friluftsliv och turism, önskas i kapitel 4.3 och 4.4 fortfarande en beskrivning av bullrets påverkan på friluftsområden samt vilka riktvärden som finns (enligt synpunkt till Id 095.17 gäller det kap. 4.3.3., men efter omarbetningen inkluderas bullerperspektivet i kap. 4.3 och 4.4.)
- Förtydligande/korrigerigering av sista meningen i kapitel 5.2.3. med rubrik Knubbsäl: *"Effekter från anläggningsfasen bedöms kunna minimeras till försumbara nivåer om skadelindrande bullerskyddsåtgärder sätts in i anläggningsfasen"*. Det skulle vara en fördel med exempel på åtgärder där en schablonmässig reduktion för respektive insats anges i det här sammanhanget.

Göteborgs Stad anser att vidare att det finns behov av att bedöma hur fiskbestånden påverkas av fiske, direkt och indirekt, utifrån planens vägledning, utöver påverkan på själva yrkesfisket. Den analys av planernas påverkan på yrkesfisket som nu utförs bör inkludera analys av hur fiskbestånden påverkas av att fiske, inklusive bottentrålning, ges företräde i så stora områden.

Göteborgs Stad efterfrågar att kunskaperna om miljöpåverkan från försvaret, som har företräde i stora havsområden, behöver utvecklas och användas mer i planeringsarbetet. Det kan handla om buller, över och under vatten, både impulsivt och kontinuerligt, eller risk för spridning av miljögifter. I granskningsversionen framgår att det inte görs någon bedömning på havsplanenivå för totalförsvarets intressen, men det finns beskrivningar av generella effekter i kapitel 2.4.4. Där framgår att Försvarmakten har ett behov av att öva även under de tider då växt- och djurlivet är som känsligast och att Försvarmakten därför har utvecklat en marinbiologisk kalender för att kunna planera in övningar med hänsyn till det marina livet. Göteborgs Stad bedömer att det även fortsatt finns ett behov att förstå de kumulativa effekter som övningar i marin miljö kan ge upphov till i relation till övrig planering.

Göteborgs kommunstyrelse